

Domsanalyse av Snøkrabbe II

Samsvarer Høyesteretts folkerettslige metode og materielle standpunkt i HR-2023-491-P («Snøkrabbe II») med gjeldende folkerett?

Kandidatnummer: 141

Antall ord: 14897

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10. mai 2024

Forord

Da jeg valgte rettsområdet for masteroppgaven valgte jeg folkerett fordi det internasjonale alltid har engasjert meg mye. Som en utenforstående føler jeg ofte at folkeretten og utenrikspolitikken fremstår kaotisk, sikkert fordi det er haugevis av ulike interesser, konflikter, løsninger og problemer som skaper gnisninger mellom statene. Jeg synes at Madeleine Albright, USAs første kvinnelige utenriksminister, beskrev det godt for utenrikspolitikk: «A lot of people think international relations is like a game of chess. But it's not a game of chess, where people sit quietly, thinking out their strategy, taking their time between moves. It's more like a game of billiards, with a bunch of balls clustered together. Balls move in all directions when one ball is struck, and one has to respond to 'a greater degree of unpredictability'. It's very horizontal and dynamic», jf. Albright (2010).

Men det er kanskje nettopp denne kaotiske og krevende tilstanden som Albright skildrer som gjør at jeg finner det internasjonale så spennende. Den kaotiske tilstanden må imidlertid ikke overdrives, da mye utenrikspolitikk bare er forferdelig. Som Mona Juul, en av Norges mest profilerte diplomater, sa: «Situasjonen i verden er ganske dyster, men vi er nødt å være optimistiske», jf. henholdsvis Lundbo og Bech (2023) og Juul (2022). For å finne langsiktige løsninger som fremmer fred og samarbeid blant alt kaoset, kreves det et godt diplomati, mye kreativitet og en stor felles visjon for verden. Inntrykket mitt fra masterskrivingen er at Svalbardtraktaten opprinnelig var et resultat av disse tre tingene, men så har senere utvikling innen havretten skapt nye problemer rundt Svalbardtraktatens 100-årige løsning. I masteroppgaven dykker jeg ned i snøkrabbens verden for å analysere de folkerettslige sidene av Snøkrabbe II («HR-2023-491-P»).

Men før jeg dykker ned i det rettslige, vil jeg rette en stor takk til samboeren min som alltid har vært villig til å ikke bare diskutere smått og stort rundt masteren, men og korrekturlese og holde meg motivert. I tillegg er jeg veldig takknemlig for at veilederen min har vært en god og livlig sparringpartner. Selv om jeg ikke kan peke på spesifikke bidrag tilknyttet masterskrivingen, vil jeg takke for støtten jeg har fått fra familien gjennom studiet.

Til slutt vil jeg takke for fem fine studieår på Dragefjellet, som aldri hadde skjedd med mindre min mor fikk meg til å i *det hele tatt* vurdere rettslære på videregående.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Innledning.....	4
1.1 Problemstilling	4
1.2 Aktualitet.....	4
1.3 Saksforholdet.....	7
1.4 Metode.....	8
1.4.1 Wienkonvensjonen	8
1.4.2 ICJs statutter artikkel 38.....	8
1.5 Rettskildebilde.....	10
1.5.1 Svalbardtraktaten.....	10
1.5.2 Folkerettslitteraturen	11
1.5.3 Beslektede rettsavgjørelser.....	11
1.6 Avgrensninger	13
1.7 Fremstillingen videre.....	14
2 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper	15
2.1 Norge og Wienkonvensjonen	15
2.2 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonen artikkel 31	15
2.2.1 Den generelle traktattolkningsregelen.....	15
2.2.2 Traktattolkningens mål.....	16
2.2.3 Ordlydens betydning	16
2.2.4 Kontekstens betydning	19
2.2.5 Traktatens gjenstand og formål	19
2.2.6 «Good faith».....	20
2.3 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonen artikkel 32.....	21
2.3.1 Supplerende tolkningsmidler.....	21
2.3.2 Sekundære tolkningsmidler.....	22
2.4 Særskilt om havrettskonvensjonen.....	22
2.4.1 Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c	22
2.4.2 Nærmere om «the parties»	23
2.4.3 Problemet dersom alle partene i Svalbardtraktaten må være tiltrådt havrettskonvensjonen	25

2.5	Er ikke-ensartet statspraksis relevant?	26
2.5.1	Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav b	26
2.5.2	Wienkonvensjonen artikkel 32	28
2.6	Betydningen av Svalbardtraktatens ulike språkversjoner	29
3	Høyesteretts tolkning av «territorial waters» etter Svalbardtraktaten artikkel 2.....	31
3.1	Norges suverenitet er underlagt traktatens betingelser	31
3.2	Ordlyden.....	32
3.3	Konteksten.....	34
3.4	Dynamisk tolkning	35
3.5	Traktatens gjenstand og formål	37
3.5.1	Formålsidentifiseringen.....	37
3.5.2	«Equitable regime» – et hovedformål eller bare et middel?	38
3.5.3	Er formålet tvetydig?.....	39
3.6	Statspraksis.....	42
3.7	Rettspraksis	43
3.8	Folkerettslitteraturen	44
3.9	Høyesteretts konklusjon angående «territorial waters»	45
3.10	Tolkningen av artikkel 3	46
3.10.1	Adgang- og oppholdsretten	46
3.10.2	Næringsrettet likebehandling	48
4	Ivaretar Høyesterett «good faith»?	49
4.1	Generelt	49
4.2	En for bokstavelig tolkning?	49
4.3	Geografisk samsvar mellom jurisdiksjonen og likebehandlingsprinsippet.....	50
4.4	Tidvis en ensidig framstilling.....	51
4.5	Rimelighetsbetraktninger	52
4.6	Sammenfattet.....	52
5	Avsluttende bemerkninger	54
	Rettskilde- og litteraturliste	55

1 Innledning

1.1 Problemstilling

Denne masteroppgaven analyserer HR-2023-491-P («Snøkrabbe II»). I denne saken tok Høyesterett stilling til om likebehandlingen av traktatpartenes borgere og skip etter Svalbardtraktaten artikkel 2 første ledd og 3 gjelder på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard.¹ Formålet med domsanalysen er todelt. Først avklarer jeg om Høyesteretts metodiske valg samsvarer med internasjonale domstolars folkerettslige metode. Deretter vurderer jeg om Høyesteretts materielle valg er riktige. Samlet søker analysen å besvare *om Høyesteretts folkerettslige metode og materielle standpunkt i Snøkrabbe II samsvarer med gjeldende folkerett.*

1.2 Aktualitet

Svalbardtraktaten ble signert 9. februar 1920 og trådte i kraft 14. august 1925, og er én av få traktater som fortsatt etterleves fra fredsforhandlingene etter første verdenskrig.² Artikkel 1 sikrer Norge «the full and absolute sovereignty» over øygruppen, men suvereniteten underlegges «the stipulations of the present Treaty». Traktatpartene har alltid støttet hovedtrekkene rundt Norges suverenitet over Svalbard, utenom under andre verdenskrig hvor Sovjetunionen utfordret Norges suverenitet.³

I flere tiår har imidlertid traktatpartene tvistet om havområdene utenfor Svalbard, hvor Norge har suverene utnyttelsesrettigheter. Uenighetene skyldes at Svalbardtraktaten fastsatte sjøgrensene etter reglene på 1920-tallet. I 1920 var kyststatens sjøterritorium på tre eller fire nautiske mil, mens havområdene utenfor territorialfarvannet var det åpne hav. Siden 1920 har imidlertid havretten endret seg. Havrettens utvikling gjenspeiles i havrettskonvensjonen.⁴ Havrettskonvensjonen har 169 parter,⁵ men konvensjonens hoveddeler utgjør hovedsakelig

¹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 2 og 227; Treaty concerning the Archipelago of Spitsbergen, signert i Paris 9. februar 1920, ikrafttredelse 14. august 1925, 2 LNTS 7. (Svalbardtraktaten).

² Ulfstein og Holtmark (2023).

³ I.c.

⁴ Skoghøy (2023); Henriksen (2020) s. 42; Henriksen (2023b); United Nations Convention on the Law of the Sea, signert i Montego Bay 10. desember 1982, ikrafttredelse 16. (Havrettskonvensjonen).

⁵ FN's Traktatregisters liste over havrettskonvensjonens traktatparter.

folkerettslig sedvanerett slik at konvensjonen gjelder for alle.⁶ Etter havrettskonvensjonen utgjør kyststatens sjøterritorium («territorial sea») opptil tolv nautiske mil.⁷ Kyststaten kan også opprette eksklusive økonomiske soner på opptil 200 nautiske mil, hvor kyststaten har suverene utnyttelsesrettigheter.⁸ Slike suverene utnyttelsesrettigheter har kyststaten automatisk også på kyststatens tiliggende kontinentalsokkel. Kontinentalsokkel-rettighetene kan være lenger enn 200 nautiske mil.⁹ Som følge av havrettens utvikling har Norge fått kontinentalsokkel-rettighetene utenfor Svalbard. I tillegg opprettet Norge i 1977 en 200-mils ikke-diskriminerende «fiskevernsoner» rundt Svalbard.¹⁰

Traktatpartene tvistes om Norges suverene utnyttelsesrettigheter utenfor Svalbards territorialfarvann tilfaller alle traktatpartene eller kun Norge.¹¹ Svalbardtraktaten artikkel 2 første ledd angir at traktatpartene skal ha lik fiske- og jaktrett «in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters». Flere traktatparter hevder at likebehandlingskravet i artikkel 2 gjelder i fiskevernsonen og på kontinentalsokkel utenfor Svalbard, mens Norge hevder at likebehandlingskravet kun gjelder i Svalbards territorialfarvann. Kort fortalt viser Norge hovedsakelig til at likebehandlingskravet gjelder i «territorial waters», mens flere traktatparter hovedsakelig viser til at kyststatens suverene utnyttelsesrettigheter var ukjent ved traktatinngåelsen og at disse rettighetene omfattes av likebehandlingskravet siden hele traktaten bygger på likebehandling.¹² Norge står hovedsakelig alene i sitt standpunkt, mens blant annet EU og Storbritannia deler Russlands synspunkt om at Svalbardtraktaten gjelder utenfor territorialfarvannet.¹³ Uenigheten har resultert i flere nasjonale og internasjonale rettsavgjørelser.¹⁴

Den 20. mars 2023 avsa Høyesterett den første rettsavgjørelsen som uttrykkelig behandler likebehandlingsbestemmelsenes anvendelse utenfor territorialfarvannet.¹⁵ Høyesteretts plenum konkluderte med at likebehandlingsbestemmelsene ikke omfatter kontinentalsokkelen

⁶ Meld. St. 22 (2016-2017) s. 25-26; Frostad og Helmersen (2023) s. 240; Wood (2016) s. lxxx.

⁷ Jf. havrettskonvensjonen artikkel 2-3.

⁸ Ibid. artikkel 55-57.

⁹ Ibid. artikkel 76-77.

¹⁰ Jf. Forskrift om fiskevernsonen ved Svalbard § 1, jf. økonomisk Soneloven § 1.

¹¹ Ruud og Ulfstein (2023) s. 168-171.

¹² I.c.

¹³ Milne (2023); EU er formelt ikke part i Svalbardtraktaten siden Svalbardtraktaten forbeholdes stater. Likevel er EUs synspunkt av stor interesse ettersom 22/27 EU-medlemmer er traktatparter, jf. Churchill (2022) s. 548.

¹⁴ Kapittel 1.5.3.

¹⁵ I.c.

utenfor Svalbard.¹⁶ I Snøkrabbe II-saken gjennomgår Høyesterett Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper grundig.¹⁷ Tidligere har Høyesterett vært avvendte med å gjennomgå tolkningsprinsippene, slik at gjennomgangen er unik.¹⁸ Siden dommen også er en helt ny plenumsdom, er en analyse av dommen velegnet til å avklare om Høyesteretts folkerettslige metode i én konkret sak samsvarer med internasjonale domstolars metode. Høyesterett må mestre folkerettslig metode fordi folkeretten stadig blir viktigere.¹⁹

Selv om Høyesterett avgjorde spørsmålet, er siste ord neppe sagt, ettersom kun internasjonale domstoler kan avsi bindende tolkninger om Svalbardtraktaten.²⁰ Hvorvidt konflikten ender i en internasjonal domstol, avhenger av traktatpartenes videre praktisering. Men siden EU, og derav også Latvia, bestrider høyesterettsdommen, er en internasjonal rettsavgjørelse ikke utenkelig.²¹ Den internasjonale domstolen («ICJ») er den mest aktuelle domstolen for saken, ettersom domstolen har generell jurisdiksjon.²² Ved en eventuell rettssak mellom traktatpartene er Snøkrabbe II av både liten og stor interesse. For ICJ er Snøkrabbe II lite betydningsfull. Riktignok er høyesterettsdommen relevant etter ICJs statutter artikkel 38 nr. 1 bokstav d, men nasjonale rettsavgjørelser vektes betydelig mindre enn internasjonale avgjørelser.²³ Uavhengig av dommens rettskildemessig vekt, får en saksøkende traktatpart gjennom dommen innblikk i hvordan både Norge argumenterer og en domstol løste spørsmålet.

Dessuten må det understrekes at dommen skjuler underliggende spørsmål om gass, mineral- og oljeutvinning.²⁴ Disse naturressursene har en enorm økonomisk verdi som Norge naturligvis vil beholde selv. Dersom Svalbardtraktaten omfatter kontinentalsokkelen, mister Norge også skatte skattemuligheter på næringsvirksomheten utover Svalbards selvkost.²⁵ Muligheten for tilgang på verdifulle naturressurser med lav skatt, kan være grunnen til at flere traktatparter hevder at likebehandlingsbestemmelsene omfatter kontinentalsokkelen.

¹⁶ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 227-245.

¹⁷ Ibid. avsnitt 100-125; Vienna Convention on the Law of Treaties, signert i Vienna 23. mai 1969, ikrafttredelse 27. januar 1980, 1155 UNTS s. 331. (Wienkonvensjonen)

¹⁸ Breivik (2024) punkt 2.

¹⁹ Müller (2017) s. 222-223.

²⁰ Henriksen (2023b) under «Er siste ordet sagt?».

²¹ Verbalnote til Norge fra EU (2023) s. 3; Eventuelt søksmål må reises av EU-statene siden EU ikke er tiltrådt Svalbardtraktaten, jf. fotnote 13.

²² Statute of the International Court of Justice, signert 26. juni 1945 i San Francisco, ikrafttredelse 24. oktober 1945. (ICJs statutter).

²³ Kravik mfl. (2023) s. 160-161; Frostad og Helmersen (2023) s. 249-250.

²⁴ Henriksen (2023b), Narvestad (2023) s. 19 med videre henvisninger.

²⁵ Jf. Svalbardtraktaten artikkel 8 annet ledd. For nærmere omtale se Ulfstein (1995) s. 284-298.

Traktatpartene taper iallfall lite på denne argumentasjonen.²⁶ Dessuten gjør klimaendringene Svalbardsområdene enda viktigere, blant annet fordi fiskebestander beveger seg nordover og issmeltingen tilgjengeliggjør nye områder.²⁷ Saken er altså kroneksemplet på at folkeretten ofte skjuler politiske interesser.²⁸ Dommens aktualitet gjør det naturlig å analysere dommen.

1.3 Saksforholdet

Det latviske rederiet SIA North Star Ltd. har siden 2014 fangstet snøkrabbe i Barentshavet. I 2017 endte imidlertid snøkrabbefangsten brått da kystvakten beordret rederiets fartøy til kai. Saken endte i Høyesteretts storkammer. Hovedspørsmålet i HR-2019-282-S («Snøkrabbe I») var om snøkrabben var en «sedentary species» etter havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 4, for i så fall omfattes snøkrabbefangst av kyststatens suverene utnyttelsesrett slik at fangst krever Norges tillatelse, jf. artikkel 77 nr. 2. Storkammeret konkluderte enstemmig med at snøkrabben var sedentær, og dermed ble rederiet og den russiske kapteinen ble dømt for ulovlig snøkrabbefangst.²⁹

Etter domfellelsen sendte rederiet en dispensasjonssøknad fra forbudet mot snøkrabbefangst på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard. Fiskeridirektoratet avslo imidlertid dispensasjonssøknaden. Rederiet klagde vedtaket til Nærings- og fiskeridepartementet, som opprettholdt avslaget. Avslaget ble begrunnet i Norges generelle forbud mot snøkrabbefangst, samt at vilkårene for å få snøkrabbetillatelse ikke forelå.³⁰

Det sentrale her er at nasjonalreguleringen oppstiller et nasjonalitetskrav, slik at bare norske fartøy og foretak kan få snøkrabbetillatelse.³¹ Traktatpartenes fartøy kan imidlertid fangste i Svalbards territorialfarvann, ettersom folkerettsreservasjonsbestemmelsen i havressursloven § 6 gjør at nasjonalreguleringen må tolkes innskrenkende for å ivareta Svalbardtraktatens likebehandling i «territorial waters».³² Konsekvensen av reguleringen blir at traktatpartene kun kan fangste snøkrabbe i Svalbards territorialfarvann, mens Norge kan fangste både i territorialfarvannet og på Svalbards kontinentalsokkel. Denne forskjellsbehandlingen mellom

²⁶ Jf. Jensen (2023).

²⁷ Jakobsen og Henriksen (2020) s. 185 flg.

²⁸ Refleksjon fra Nørvestad (2023) s. 19.

²⁹ Snøkrabbe I; Snøkrabbe II avsnitt 20-27;

³⁰ Ibid. avsnitt 28-30; Snøkrabbeforskriften §§ 1 og 3, jf. konsesjonsforskriften §§ 6-1 og 6-2.

³¹ I.c.; Snøkrabbe II avsnitt 67-70.

³² I.c.

traktatpartene krenker Svalbardtraktatens likebehandlingskrav dersom likebehandlingskravet gjelder på kontinentalsokkelen.³³

Rederiet stevnet staten med påstand om at avslaget på dispensasjonssøknaden krenket Svalbardtraktatens likebehandling av traktatpartenes fartøy. Hverken tingretten eller lagmannsretten var enige, ettersom begge instansene mente at likebehandlingskravet ikke gjaldt på kontinentalsokkelen.³⁴ Rederiet anket til Høyesterett, som også konkluderte med at rederiet ikke hadde rett til å fangste snøkrabbe på kontinentalsokkelen utenfor Svalbard, da likebehandlingsbestemmelsene kun gjelder i territorialfarvannet.³⁵ I Høyesterett deltok ikke Skoghøy og Noer som hadde forfall, Sæther som var inhabil, Falkanger som hadde studiepermisjon og Steinsvik med lavest ansiennitet måtte fratre for å oppnå oddetall.³⁶

1.4 Metode

1.4.1 Wienkonvensjonen

Ved en analyse av Snøkrabbe II-saken skal Høyesteretts resonnement, argumentasjon og standpunkt forklares og vurderes. I den sammenheng er det sentralt å vurdere hvilke rettskilder Høyesterett finner relevante, Høyesteretts slutninger og Høyesteretts vektning av de ulike slutningene. For å analysere Høyesteretts metodiske valg ved tolkningen av Svalbardtraktaten, må domsanalysen benytte Wienkonvensjonens tolkningsmetode fordi Wienkonvensjonen gjelder for traktattolkning. Siden Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper gjennomgås grundig i avgjørelsen, presenteres tolkningsprinsippene samtidig som Høyesteretts forståelse av tolkningsprinsippene analyseres i kapittel 2.

1.4.2 ICJs statutter artikkel 38

Hvorvidt Høyesteretts folkerettslige metode er god, må også avgjøres ut ifra folkerettens rettskilder. ICJs statutter artikkel 38 nr. 1 bokstav a til c fastsetter at ICJ «international conventions», «international custom» og «the general principles of law recognized by civilized nations» er folkerettslige rettskilder ICJ kan benytte som rettsgrunnlag. Som

³³ I.c.

³⁴ Ibid. avsnitt 31-35; TOSL-2020-149327; LB-2021-140840.

³⁵ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 227.

³⁶ Ibid. avsnitt 38-39.

«subsidiary means» skal ICJ etter bokstav d benytte «judicial decisions» og «the teachings of the most highly qualified publicists of the various nations». Formelt gjelder artikkel 38 bare for ICJ, men bestemmelsen anses som folkerettslig sedvane og danner dermed rammen for alle rettsanvendere.³⁷

Videre tilsier formuleringen «subsidiary means» at rettsavgjørelser og folkerettslitteraturen bare er tolkningsfaktorer.³⁸ Uttrykket «subsidiary means» tilsvarer trolig «supplementary means» etter Wienkonvensjonen artikkel 32.³⁹ Rettsavgjørelsens subsidiære karakter gjenspeiles i at avgjørelsene bare er bindende mellom partene i saken og avsies ut ifra domstolens egne traktatregimer og statutter.⁴⁰ Internasjonale domstolers praksis viser imidlertid at rettspraksis er en tungtveiende rettskilde. I tillegg uttaler internasjonale domstoler seg tidvis om forståelsen av Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper,⁴¹ slik at rettsavgjørelser derfor blir analytisk viktige.

Folkeretten er riktignok ikke oppbygd med én folkerettslig sisteinstans. Likevel kommer Høyesteretts metodiske valg særlig til å sammenlignes med ICJs metode, fordi domstolens rettsavgjørelser i praksis anses som de mest tungtveiende i folkeretten. Vekten skyldes at ICJ er FNs fremste juridiske organ, den eneste internasjonale domstolen med generell jurisdiksjon og en permanent domstol med langvarig praksis.⁴²

Internasjonale domstolers praksis må imidlertid ikke overvurderes, da disse domstolene ikke fastsetter tolkningsmetoden, men bare anvender tolkningsmetoden som fremgår av Wienkonvensjonen. Målet er altså ikke å følge de internasjonale domstolene slavisk, men snarere å «finne allment aksepterte kriterier for hva som kan anses som korrekt rettsanvendelse og rettsvitenskap, slik at vi kan være i stand til å diskutere dette».⁴³ Rettsenhet blant internasjonale domstoler tilsier imidlertid at tolkningen representerer en korrekt forståelse av Wienkonvensjonen.⁴⁴

³⁷ Helmersen (2021) s. 23.

³⁸ Lignende Ruud og Ulfstein kapittel 4; Kravik mfl. (2023) s. 31-34

³⁹ *CCFT v. USA* (2008) avsnitt 50, omtalt i Merkouris (2017) punkt 5.3; Lignende Helmersen (2021) s. 23-24.

⁴⁰ Jf. FN-pakten artikkel 94 og ICJs statutter artikkel 59; EMK artikkel 46 (1); ICSID-konvensjonen artikkel 53 (1); *Japan – Alcoholic Beverages II* (1996) s. 13-14.

⁴¹ Kravik mfl. (2023) s. 150-151.

⁴² I.c.; *ibid.* 155-156.

⁴³ Bernt (2019) s. 599-600. Sitatet handler om at hverken Stortinget eller Høyesterett er definisjonen på god juridisk metode, og er etter mitt syn overførbart til internasjonale domstoler.

⁴⁴ Lignende Kravik mfl. (2023) s. 156-157.

Videre er folkerettslitteraturen verdifull for domsanalysen. Begrunnelsen er at folkerettslitteraturen viser hvordan fremragende folkerettsforfattere tolker folkerettslig metode og det konkrete rettskildematerialet, samt for å finne relevante rettsavgjørelser. Folkerettslitteraturens vekt er imidlertid liten.⁴⁵

1.5 Rettskildebilde

1.5.1 Svalbardtraktaten

Hvorvidt Svalbardtraktatens likebehandlingsbestemmelser omfatter kontinentalsokkelen utenfor Svalbard, beror på en tolkning av Svalbardtraktaten etter Wienkonvensjonens tolkningsmetode.⁴⁶ Ettersom partene i Snøkrabbe II er uenige om forståelsen av likebehandlingsreglene i Svalbardtraktaten, gis det heretter en kort gjennomgang av Svalbardtraktatens historie og dagens tilslutning.

Fra Svalbard ble oppdaget i 1596 har Svalbard vært et folkerettslig ingenmannsland (*terra nullius*).⁴⁷ Borgere og selskaper har lenge drevet med jakt- og fiskevirksomhet på øygruppen. Da kulldriften også inntok Svalbard på tidlig 1900-tallet, medførte usikkerheten rundt suverenitetsspørsmålet et reguleringsbehov.⁴⁸ Norge arrangerte derfor i løpet av 1910-1914 flere forhandlinger for å avklare suverenitetsspørsmålet. Forhandlingene var uten hell og suverenitetsspørsmålet ble skrinlagt da første verdenskrig startet i 1914.⁴⁹

Etter første verdenskrig forsøkte Norge igjen å avklare suverenitetsspørsmålet under fredskonferansen i Versailles. Forsøket medførte opprettelsen av Spitsbergen-kommisjonen i 1919, som skulle løse suverenitetsspørsmålet.⁵⁰ Kommisjonen ble etter hvert enige i at Norge skulle få full suverenitet, mens de andre landene beholdt sine *terra nullius*-rettigheter. Året etter ble Svalbardtraktaten signert i Paris. Den 14. august 1925 trådte Svalbardtraktaten i kraft etter at traktatens opprinnelige parter ratifiserte traktaten, og Svalbard ble deretter innlemmet i Norge gjennom Svalbardloven § 1.⁵¹

⁴⁵ Ibid. s. 168-171.

⁴⁶ Kapittel 1.4.1.

⁴⁷ Barr (2023).

⁴⁸ Ruud og Ulfstein (2023) s. 147; Jensen og Dahl (2020) s. 9-10; Ulfstein (2020) s. 6.

⁴⁹ I.c.

⁵⁰ Jensen (2020) s. 22-26.

⁵¹ I.c.

Svalbardtraktaten har etter artikkel 10 en åpen tiltredelsesmulighet, og traktatens tilslutning har derfor økt fra traktatens opprinnelige ni parter til dagens 46 parter.⁵² Den åpne tiltredelsesmuligheten gjør Svalbardtraktaten unik, ettersom alle tiltredende stater umiddelbart får tilgang på omfangsrike rettigheter på Svalbard, selv om området tilhører Norge.⁵³

1.5.2 Folkerettslitteraturen

Videre er Snøkrabbe II nokså ny, og folkerettslitteraturen er derfor begrenset. Særlig aktuell for domsanalysen er tre bøker og flere artikler som i ulikt omfang behandler avgjørelsen.⁵⁴ Selv om det er begrenset med analyser av Snøkrabbe II, har likebehandlingsbestemmelsenes anvendelse til sjøs blitt analysert mye i omtrent 54 år.⁵⁵ Disse generelle bidragene er verdifulle for domsanalysen, ettersom man kan falle tilbake på folkerettslitteraturen for tolkningsbidrag. Avslutningsvis må det nevnes at litteratur som kun angår likebehandlingsbestemmelsenes anvendelse i fiskevernsonen også er relevant ved anvendelse på kontinentalsokkelen, ettersom tilsvarende bestemmelser hovedsakelig vurderes.⁵⁶

1.5.3 Beslektede rettsavgjørelser

For å vise Snøkrabbe II-sakens historiske og prinsipielle betydning, gjennomgås beslektede nasjonale og internasjonale avgjørelser kort her. Aller først kan det nevnes at Høyesterett i flere straffesaker har oppstilt spørsmålet om likebehandlingsbestemmelsene gjelder utenfor Svalbards territorialfarvann, men i alle sakene har Høyesterett unnlatt å avgjøre spørsmålet. Sakene har nemlig falt på grunn av manglende traktatstridig diskriminering eller fordi spørsmålet må behandles i en sivil sak.⁵⁷ Høyesteretts ankeutvalg vedkjente unnlattelsen ved ankefremmingen av Snøkrabbe I, hvor ankeutvalget uttaler at spørsmålet «utstår til det eventuelt blir behov» for å avgjøre det.⁵⁸

⁵² Se Frankrikes traktatregisters liste over Svalbardtraktatens parter; Tyrkia er på vei inn i Svalbardtraktaten, jf. Bye (2022). Hvor Tyrkia står i prosessen, er imidlertid usikkert, se Ayaydin (2023).

⁵³ Ruud og Ulfstein (2023) s. 148; Ulfstein (2020) s. 7.

⁵⁴ Særlig relevant folkerettslitteratur er Kravik mfl. (2023), Narvestad (2023), Ruud og Ulfstein (2023), Bergo (2024), Frostad og Helmersen (2023), Henriksen (2023b), Skodvin (2023) og (2024) og Ulfstein (2023).

⁵⁵ Den eldste analysen jeg har funnet er Evensen (1970) s. 35-37.

⁵⁶ Henriksen (2023b) under «Er siste ordet sagt?»

⁵⁷ Se Rt. 1996 s. 624 A s. 628 og 634; Rt. 2006 s. 1498 A avsnitt 67; Rt. 2014 s. 272 A avsnitt 20 og 62; Snøkrabbe I avsnitt 34 og 80-83 og Snøkrabbe II avsnitt 26; Lignende Dahl (2018) s. 598; Ruud og Ulfstein (2023) s. 170; Henriksen (2020) s. 46-48; Frostad og Helmersen (2023) s. 239.

⁵⁸ HR-2018-1028-U; Snøkrabbe II avsnitt 23.

Videre er det nevneverdig at Snøkrabbe I og II sammen med Smutthullsaken («HR-2017-2257-A») utgjør Snøkrabbe-komplekset. Smutthullsaken ligner på Snøkrabbe I,⁵⁹ men partene var i motsetning til i Snøkrabbe I enige om snøkrabbens sedentære status, i tillegg mangler dimensjonen oppimot Svalbardtraktaten. Hovedspørsmålet i Smutthullsaken var om NEAFC-konvensjonen innebar en tillatelse fra Norge til å fangste snøkrabbe etter havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 2, noe Høyesterett besvarte benektende.⁶⁰

Både likebehandlingsbestemmelsenes geografiske rekkevidde og Snøkrabbe-komplekset har vært behandlet internasjonalt. Snøkrabbetillatelsen ble eksempelvis innklagd for ESA i 2016, men ESA avviste klagen fordi EØS-avtalen tillater nasjonalrestriksjoner i fiskesektoren.⁶¹ Videre fremmet Latvia i 2018 et annulleringssøksmål mot EU-kommisjonen for å tvinge EU-kommisjonen til å inngå en avtale med eller iverksette rettslige skritt mot Norge i Snøkrabbe-komplekset. Underretten avviste imidlertid søksmålet ettersom rettskravet ikke kunne håndheves.⁶²

Deretter er *Voldgiftssaken mellom SIA North Star og Norge (2023)*, hvor rederiet fremmet et internasjonalt erstatningssøksmål mot Norge, nevneverdig. I voldgiftsavgjørelsen fikk Norge dels medhold i avvisning og dels medhold i at rederiet ikke hadde krav på erstatning fordi Norge ikke krenket den bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalen med Latvia. Selv om voldgiftstribunalet «doubts that it can adjudicate upon that inter-State dispute», måtte tribunalet likevel avgjøre likebehandlingsbestemmelsenes rekkevidde for å kunne avgjøre om Norge brøt investeringsbeskyttelsesavtalen. Tribunalet forutsatte derfor at saksøkerne hadde rett («*arguendo*») og konkluderte med at investeringsavtalen ikke var krenket i et slikt tilfelle, noe som minsker dommens betydning. Saksøkerne har begjært avgjørelsen annullert.⁶³

Avslutningsvis har Norge to pågående voldgiftssaker henholdsvis mot et latvisk rederi om brudd på samme investeringsbeskyttelsesavtale og et litauisk rederi om krenkelse av investeringsbeskyttelsesavtalen med Litauen. Førstnevnte er imidlertid suspendert for manglende forskuddsbetaling.⁶⁴ Hvis voldgiftstribunalene benytter tilsvarende hypotetiske

⁵⁹ For Snøkrabbe I se kapittel 1.3.

⁶⁰ Smutthullsaken avsnitt 16-35.

⁶¹ Se *ESAs avvisning av Snøkrabbe-klagen* (2017).

⁶² *Latvia v. European Commission* (2020) Case T-293/18.

⁶³ Se *Voldgiftssaken mellom SIA North Star og Norge (2023)* avsnitt 584-585 og 601; «Request for Annulment».

⁶⁴ *Pågående voldgiftssak mellom litauisk rederi og Norge; Pågående voldgiftssak mellom latvisk rederi og Norge*.

løsning svekkes avgjørelsens vekt, men avgjørelsene kan få større betydning enn Snøkrabbe II dersom voldgiftsavgjørelsene avgjør likebehandlingsbestemmelsenes anvendelsesområde.⁶⁵

1.6 Avgrensninger

Domsanalysen omhandler de folkerettslige aspektene med Snøkrabbe II. Siden norsk internrett er mindre relevant i folkeretten, avgrenses det derfor mot en analyse av norsk internrett. Videre er høyesterettsdommen en av mange nasjonale og internasjonale rettsavgjørelser om både snøkrabbefangst og likebehandlingsbestemmelsenes anvendelsesområde til sjøs.⁶⁶ Siden plenumsdommen i liten grad omhandler snøkrabben, samt er den eneste saken som avgjør likebehandlingsbestemmelsenes anvendelsesområde til sjøs, avgrenser jeg derfor også mot beslektede avgjørelser.

Traktatpartene tvistes ikke bare om likebehandlingsbestemmelsenes anvendelsesområde, men også om etableringen av fiskevernsonen og en eventuell etablering av en økonomisk sone rundt Svalbard.⁶⁷ Ifølge førstvoterende i Snøkrabbe II er det «ikke [...] noe i Svalbardtraktaten som begrenser Norges rett til å påberope nye maritime områder rundt Svalbard» og «er heller ikke anført».⁶⁸ Dermed er etableringen av maritime soner rundt Svalbard mindre interessant for domsanalysen, og derfor avgrenser jeg mot etableringen av maritime soner rundt Svalbard.⁶⁹

Videre har Norge lenge hevdet at Svalbard ikke har sin egen kontinentalsokkel, mens flere traktatparter avviser at Svalbard ikke har sin egen kontinentalsokkel.⁷⁰ Høyesterett preges av statens synspunkt, ettersom Høyesterett lå til grunn at fastlands-Norge og Svalbard ligger på en «sammenhengende kontinentalsokkel».⁷¹ Selv om høyesterettsuttalelsen er problematisk i lys av traktatpartenes uenighet, gjorde «ikke» staten «gjeldende at dette er avgjørende for spørsmålet i saken» slik at det eventuelt må «skje en avgrensning av på hvilken del av denne

⁶⁵ Skodvin (2023) s. 127. Skodvin viser også til de tre voldgiftssakene, men poengterer tilsynelatende at alle rederiene var latviske.

⁶⁶ Kapittel 1.5.3.

⁶⁷ Henriksen (2020) s. 42-43; Snøkrabbe II avsnitt 17.

⁶⁸ Ibid. avsnitt 90.

⁶⁹ For at Norge kan opprette maritime soner se Churchill og Ulfstein (2010) s. 557-562; Henriksen (2020) s. 42-43; Motsatt Vylegzhnin (2007) s. 41-64.

⁷⁰ Churchill og Ulfstein (2020) s. 277-281.

⁷¹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 19.

sokkelen hvor Svalbardtraktaten» gjelder.⁷² Derfor avgrenser jeg mot om Svalbard faktisk har sin egen kontinentalsokkel.

1.7 Fremstillingen videre

I det neste kapitlet analyseres Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper. Deretter i kapittel 3 analyseres Høyesteretts tolkning av «territorial waters» gjennom en enkeltvis gjennomgang av tolkningsfaktorene. Selv om Høyesteretts forståelse og anvendelse av tolkningsprinsippene kan gli over i hverandre, gjør denne strukturen det etter mitt syn lettere å følge domsanalysen ettersom strukturen følger Høyesteretts strukturering. Videre undersøker kapittel 4 om Høyesterett tolkning ivaretar «good faith» fordi prinsippet styrer hele rettsanvendelsesprosessen.⁷³ Avslutningsvis i kapittel 5 konkluderer jeg på om Høyesteretts fremgangsmåte samsvarer med gjeldende folkerett.

⁷² I.c.

⁷³ Kapittel 2.2.6.

2 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper

2.1 Norge og Wienkonvensjonen

Norge har ikke tiltrådt Wienkonvensjonen. Likevel benytter Høyesterett Wienkonvensjonen artikkel 31 og 32 ved traktattolkningen, ettersom tolkningsprinsippene anses som folkerettslig sedvanerett.⁷⁴ Tolkningsprinsippene gjelder formelt bare for traktater inngått etter Wienkonvensjonens ikrafttredelse. Prinsippene er imidlertid anvendelige på eldre traktater som Svalbardtraktaten,⁷⁵ fordi prinsippene hovedsakelig kodifiserer folkerettslig sedvane om traktattolkning.⁷⁶

2.2 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonen artikkel 31

2.2.1 Den generelle traktattolkningsregelen

Høyesterett starter med å presentere artikkel 31 fullstendig, og fremhever at første ledd «angir utgangspunktet» for selve traktattolkningen.⁷⁷ Første ledd fastsetter at «[a] treaty shall be interpreted in good faith in accordance with the ordinary meaning to be given to the terms of the treaty in their context and in the light of its object and purpose». Høyesterett sammenfatter innholdet slik at «den sentrale tolkningsfaktoren [er] traktateksten tolket i overensstemmelse med ordenes vanlige betydning i den sammenheng de inngår i, og i lys av hva traktaten gjelder og dens formål», i tillegg skal rettsanvenderen «velge det tolkningsresultat som stemmer overens med partenes felles intensjoner».⁷⁸ Disse fire momentene inngår ifølge Høyesterett i «en enhetlig og samlet tolkningsprosess».⁷⁹ «Ordlyden danner» ifølge Høyesterett «likevel en ramme for tolkningen» ettersom tolkningsresultatet må være

⁷⁴ Snøkrabbe II avsnitt 100 hvor Høyesterett viser til *Costa Rica v. Nicaragua* (2009) avsnitt 47.

⁷⁵ I.c.

⁷⁶ Jf. *Arbitral Award* (1991) avsnitt 48.

⁷⁷ Snøkrabbe II avsnitt 101-104.

⁷⁸ Ibid. avsnitt 109.

⁷⁹ Ibid. avsnitt 110, hvor Høyesterett henviser til «are to be considered as a whole» i *Somalia v. Kenya* (2017) avsnitt 64; Ifølge Villiger (2009) s. 435-438 er det mer treffende å si at de fire leddene inngår i en enhetlig og samlet tolkningsprosess.

«forankret» i ordlyden. Dessuten forutsetter traktatendringer enighet mellom traktatpartene etter artikkel 31 nr. 3 bokstav a og b og 39.⁸⁰

2.2.2 Traktatolkingens mål

Førstvoterendes uttalelse om at «[m]an skal velge det tolkningsresultat som stemmer overens med partenes felles intensjoner», inneholder tre viktige aspekter.⁸¹ For det første viser uttalelsen at traktatolkingens mål er å finne traktatpartenes intensjon siden tolkningsresultatet skal samsvare med intensjonen. For det andre viser bruken av «partenes felles intensjoner» [min kursivering] at fokuset er samtlige traktatparters intensjon. For det tredje viser uttalelsen at tolkingen må baseres på noe annet enn «partenes felles intensjoner», siden traktatpartenes intensjon er målet. Ser man tredje poeng i lys av uttalelsene om at «de ord som partene har valgt [...] anses å gi det klareste uttrykk for hva de er enige om» og at «[f]orhandlingshistorikken bidrar til å avklare hva som var partenes intensjon», tydeliggjør uttalelsene at tolkingen skal baseres på objektive elementer fremfor traktatpartenes subjektive forståelse.⁸² Sammenfattet er Høyesterett tydelig på at traktatolkingens mål er å finne samtlige traktatparters intensjon gjennom objektive elementer.⁸³ Både ICJ, WTOs ankeorgan og ILCs ekspertkommentarer har alle uttalt seg lignende om traktatolkingens mål,⁸⁴ slik at Høyesteretts synspunkt samsvarer med gjeldende folkerett.

2.2.3 Ordlydens betydning

Høyesterett fastslår stadig, i samsvar med Wienkonvensjonen og ICJs forståelse, at ordlyden er utgangspunktet for traktatolkingen.⁸⁵ Ordlydens utgangspunkt skyldes ifølge Høyesterett at ordene «partene har valgt [...] anses å gi det klareste uttrykk for hva de er enige om».⁸⁶ Høyesterett redegjør imidlertid ikke noe nærmere for betydningen av at ordlyden bare er «utgangspunktet». Ifølge ICJ er ordlyden «not an absolute» utgangspunkt, ettersom ordlyden

⁸⁰ Ibid. avsnitt 115.

⁸¹ Ibid. avsnitt 109.

⁸² Ibid. avsnitt 111 og 192.

⁸³ Bjørge (2019) s. 36 trekker tilsvarende slutninger fra *Ethiopia-Eritrea Border* (2002) og *Rhine Chlorides* (2004).

⁸⁴ Jf. *Costa Rica v. Nicaragua* (2009) avsnitt 48, omtalt i Gardiner (2015) s. 6; *EC – Computer Equipment* (1998) avsnitt 84 omtalt i Pauwelyn (2003) s. 257; ILC Yearbook 1966 s. 220 avsnitt 11, omtalt i Gardiner (2015) s. 7.

⁸⁵ Jf. *Snøkrabbe II* avsnitt 109, 111-112, 115-116, 125, 150 og 184.

⁸⁶ Ibid. avsnitt 111.

viker dersom tolkningsresultatet krenker «the spirit, purpose and context of the clause or instrument in which the words are contained».⁸⁷

Ifølge Høyesterett peker «the ordinary meaning» på «den alminnelige språkforståelsen, herunder betydningen av folkerettslige begreper».⁸⁸ Høyesteretts forståelse er korrekt, men fremstår etter mitt syn som en sirkeldefinisjon. Når Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1 fastsetter at «the ordinary meaning» skal «be given to the terms of the treaty» i «good faith», indikerer formuleringene at ordlyden må forstås i lys av den konkrete traktaten og traktatpartenes intensjon. Traktatstolkeren skal altså finne ordenes vanlige betydning slik en person med kjennskap til traktaten hadde gjort det. Denne tolkningen samsvarer med WTOs ankeorgans uttalelse om at ordlydsforståelsen «must be ascertained according to the particular circumstances of each case» og «must be seen in the light of the intention of the parties».⁸⁹

Høyesterett fastslår videre at «teksten skal fastlegges på grunnlag av den betydningen ordene hadde på den tid da traktaten ble inngått», fordi den statiske ordlydsforståelsen uttrykker best traktatpartenes intensjon. Samtidig anerkjenner Høyesterett at dette «ikke [betyr] at det alltid skal ses bort fra den meningen ordene senere har fått som følge av den internasjonale rettsutviklingen eller samfunnsutviklingen». Partene kan, som Høyesterett selv påpeker, «ha ment» at ordlyden skal tolkes dynamisk fremfor statisk.⁹⁰

Videre gjennomgår Høyesterett flere avsnitt fra *Costa Rica v. Nicaragua* (2009) og bemerker *Aegan Sea*-saken (1978) og *Canada v. France* (1986).⁹¹ Høyesterett sammenfatter rettspraksisen slik at dynamiske tolkninger må følge «den ordinære tolkningsprosessen» etter Wienkonvensjonen artikkel 31-32 og må «kunne forankres i den forståelse partene hadde eller må antas å ha hatt da traktaten ble inngått». Dessuten setter ordlyden «rammer for hvor dynamisk den kan tolkes».⁹² Avslutningsvis må den «kortfattede uttalelsen» om at «det er lite rom for dynamisk fortolkning» i folkeretten ifølge Høyesterett «nyanseres og utdypes».⁹³

⁸⁷ Jf. *Sørvest-Afrika*-sakene (1962), omtalt i Villiger (2009) s. 427 og Gardiner (2015) s. 185.

⁸⁸ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 109.

⁸⁹ Jf. *EC – Chicken Cuts* (2005) avsnitt 175; Lignende *Banković v. Belgium* [GC] (2001), omtalt i Gardiner (2015) s. 193-194.

⁹⁰ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 116-117, hvor Høyesterett henviser til *Costa Rica v. Nicaragua* (2009) avsnitt 63-64.

⁹¹ Ibid. avsnitt 118-120; Jeg har ikke klart å finne sistnevnte avgjørelse.

⁹² Ibid. avsnitt 121.

⁹³ Ibid. avsnitt 122 med henvisning til HR-2017-569-A.

Høyesteretts gjennomgang av dynamiske tolkninger er presis og medfører forhåpentligvis et kursskifte fra eldre høyesterettspraksis som ikke fulgte internasjonale domstolars praksis.⁹⁴ Bergo innvender imidlertid at dynamiske tolkninger ikke trenger støtte i artikkel 31-32, ettersom poenget med ICJs presumsjonsregel er at selve «*bruken* av et generisk uttrykk i en langvarig traktat er tilstrekkelig til å etablere en presumsjon for dynamisk tolking».⁹⁵ Jeg er ikke enig i innvendingen ettersom internasjonale domstoler fortsatt benytter Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper ved dynamiske tolkninger. Høyesterettsuttalelsen beskriver dessuten ikke ICJs presumsjonsregel slik Bergo antyder, men «illustrerer» ifølge Høyesterett snarere «noen sentrale aspekter ved dynamisk tolking».⁹⁶

Etter mitt syn er det *sentrale* heller at Høyesterett *ikke presenterer* presumsjonsregelen.⁹⁷ Høyesterett får imidlertid gjennom presentasjonen av ICJs uttalelser fram at dynamiske tolkninger tidvis skal presumeres.⁹⁸ Videre får Høyesterett enda tydeligere fram at «det [har] betydning om traktaten gjelder uten tidsbegrensning» i «vurderingen av om et begrep kan tolkes dynamisk».⁹⁹ Dessuten uttaler Høyesterett at en «antakelse» om dynamisk tolking «kan være basert på at partene har valgt ord og begreper som etter sitt innhold er åpne for nytt meningsinnhold som følge av rettsutviklingen».¹⁰⁰ Men det eksisterer flere objektive presumsjonselementer enn de to Høyesterett nevner,¹⁰¹ og «good faith» kan kreve dynamiske tolkninger.¹⁰²

Avslutningsvis presenterer Høyesterett artikkel 31 nr. 4, og får dermed frem at ordlydens ordinære språkforståelse viker dersom en bestemt mening er tiltenkt av traktatpartene. Bestemmelsen var imidlertid uaktuell,¹⁰³ noe som indikerer at Høyesterett ikke kunne se at traktatpartene hadde et slikt ønske. Å presentere et såpass viktig unntak, men samtidig avfeie unntaket kjapt, er logisk og ryddig av Høyesterett.

⁹⁴ Kravik mfl. (2023) s. 118-119; Lignende Ulfstein (2023) under «Tar avstand».

⁹⁵ Bergo (2024) s. 15.

⁹⁶ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 121.

⁹⁷ Høyesterett presenterer kun avsnitt 64-65 i *Costa Rica v. Nicaragua* (2009) og altså ikke avsnitt 66 hvor presumsjonsregelen presenteres, jf. Frostad og Helmersen (2023) s. 243-244 og Bergo (2024) s. 16.

⁹⁸ Se Snøkrabbe II avsnitt 117-118.

⁹⁹ Ibid. avsnitt 120.

¹⁰⁰ Ibid. avsnitt 180.

¹⁰¹ Tzeng (2019) s. 418-420.

¹⁰² Bjørge (2013) s. 123.

¹⁰³ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 104-105.

2.2.4 Kontekstens betydning

Videre understreker Høyesterett at ordlyden «ikke [står] alene og kan ikke tolkes isolert, men må leses [...] i sin rette kontekst». Høyesterett er altså bevisste på at ordlyden må tolkes kontekstuellt etter artikkel 31.¹⁰⁴ Betydningen av ordlydens «rette kontekst» får Høyesterett fram ved å presentere Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 2 og 3.¹⁰⁵

En kontekstuell tolkning består ifølge artikkel 31 nr. 2 av traktatens «text, «preamble» og «annexes», men også «any agreement relating to the treaty which was made between all the parties in connection with the conclusion of the treaty» og «any instrument which was made by one or more parties in connection with the conclusion of the treaty and accepted by the other parties as an instrument related to the treaty». I konteksten skal det også hensyntas «any subsequent agreement between the parties regarding the interpretation of the treaty or the application of its provisions», «any subsequent practice in the application of the treaty which establishes the agreement of the parties regarding its interpretation» samt «any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties».

Senere i høyesterettsdommen får bare traktatens «text», «preamble» og «any relevant rules» betydning etter artikkel 31 nr. 2 og nr. 3 bokstav c,¹⁰⁶ særlig ettersom det ifølge Høyesterett hverken foreligger noen statspraksis eller avtaler av betydning.¹⁰⁷ Det er fornuftig at Høyesterett avgrensner mot momenter uten betydning, da avgjørelsen etter mitt syn blir kortere og dermed mer forståelig for leseren.

2.2.5 Traktatens gjenstand og formål

Deretter behandler Høyesterett traktatens gjenstand og formål. Ifølge Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1 må ordlyden leses «in the light of its object and purpose». «Traktatens gjenstand» henviser ifølge førstvoterende til traktatinnholdet, mens formålet «viser til det partene ønsker å oppnå med traktaten».¹⁰⁸ Momentene er altså ulike, men glir ifølge førstvoterende i praksis over i hverandres og vurderes derfor samlet.¹⁰⁹ Bergo innvender at det

¹⁰⁴ Ibid. avsnitt 115.

¹⁰⁵ Ibid. avsnitt 102.

¹⁰⁶ Ibid. avsnitt 103, 175-178 og 188-189.

¹⁰⁷ Ibid. avsnitt 103; Kapittel 3.6.

¹⁰⁸ Ibid. avsnitt 124.

¹⁰⁹ I.c.

«ofte [er] fruktbart å skille» mellom dem.¹¹⁰ ICJ bruker imidlertid også begrepene om hverandre.¹¹¹

Traktatens gjenstand og formål er ifølge Høyesterett «ikke selvstendige tolkningsmomenter som kan anvendes uavhengig av hva ordlyden tilsier».¹¹² Selv om disse tolkningsmomentene kan «klargjøre teksten», kan tolkningsmomentene altså «ikke gi grunnlag for å fravike en klar ordlyd». Ordlyden reflekterer nemlig partenes enighet best.¹¹³ Istedenfor å tolke Wienkonvensjonens ordlyd trekker Høyesterett disse slutningene fra *Iran v. USA* (2000).¹¹⁴ Fremgangsmåten viser etter mitt syn at Høyesterett behandler rettspraksis som en tungtveiende tolkningsfaktor slik internasjonale domstoler gjør, selv om rettspraksis er subsidiære tolkningsmidler.¹¹⁵

2.2.6 «Good faith»

Avslutningsvis gjennomgår Høyesterett «good faith». Formuleringen «good faith» innebærer ifølge Høyesterett «blant annet at tolkningen skal være lojal» ved å «velge det tolkningsresultat som stemmer overens med partenes felles intensjoner». Prinsippet uttrykker også «at tolkningen må søke å realisere traktatens formål»,¹¹⁶ noe som må ses sammen med at traktatens gjenstand og formål ifølge Høyesterett kan «sees som utslag av traktaten skal tolkes 'in good faith'».¹¹⁷ Høyesteretts tolkning av «good faith» er kort, men får fram hovedinnholdet om at tolkningsresultatet skal være lojalt ved å ivareta traktatpartenes intensjon.

Selv om Høyesterett får fram hovedinnholdet, kan det kanskje etter mitt syn argumenteres for at Høyesterett underspiller prinsippet betydning. Høyesterett benytter nemlig prinsippet ikke noe nærmere i rettsanvendelsen, noe som er problematisk fordi Wienkonvensjonens formulering om at «[a] treaty shall be interpreted in good faith» tilsier at *hele tolkningsprosessen* må være lojal for å respektere traktatpartenes intensjon, ikke bare

¹¹⁰ Bergo (2024) s. 27.

¹¹¹ Kravik mfl. (2023) s. 86.

¹¹² Jf. Snøkrabbe II avsnitt 125

¹¹³ I.c.

¹¹⁴ I.c.; Jeg har ikke klart å finne avgjørelsen selv.

¹¹⁵ Kapittel 1.5.2.

¹¹⁶ Snøkrabbe II avsnitt 109

¹¹⁷ Ibid. avsnitt 124.

tolkningsresultatet.¹¹⁸ Bruken av Wienkonvensjonens øvrige tolkningsregler skal altså ifølge «good faith» alltid styres av lojalitet, og krever dermed at andre tolkningsfaktorer hensyntas for å unngå en for bokstavelig tolkning. Prinsippet har også en side mot rimelighetsbetraktninger ettersom traktater forutsettes å bygge på rimelighet.¹¹⁹ Rimelighetsbetraktninger kan imidlertid kun vektlegges innenfor Wienkonvensjonens tolkningsramme.¹²⁰ Videre er «good faith» ifølge ICJ «[o]ne of the basic principles governing the creation and performance of legal obligations, whatever their source».¹²¹

Siden prinsippet er det viktigste momentet i artikkel 31,¹²² burde Høyesterett etter mitt syn behandlet prinsippet grundigere og mer gjennomgående i dommen. Prinsippet «good faith» er imidlertid abstrakt og verdiorientert, slik at rettsanvenderen får en bred skjønnsmargin. I frykt for anklager om rettslig aktivisme, er derfor internasjonale domstoler – som typisk har veldefinerte jurisdiksjonsmandater – forsiktige med å tolke prinsippet inngående.¹²³ Siden det også er vanskelig å tolke prinsippet nærmere,¹²⁴ hadde en mer inngående tolkning av «good faith» fra Høyesterett trolig ikke ledet særlig lenger. Derfor er det mest interessante etter mitt syn ikke om Høyesterett underspiller prinsippets betydning, men snarere om Høyesteretts rettsanvendelse ivaretar «good faith», noe jeg vurderer i kapittel 4.

2.3 Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonen artikkel 32

2.3.1 Supplerende tolkningsmidler

Deretter behandler Høyesterett artikkel 32. Bestemmelsen fastsetter at «[r]ecourse may be had to supplementary means of interpretation, including the preparatory work of the treaty and the circumstances of its conclusion, in order to confirm the meaning resulting from the application of article 31, or to determine the meaning when the interpretation according to

¹¹⁸ Bjørge (2013) s. 101-114; Villiger (2009) s. 425-426; Kravik mfl. (2023) s. 91-93; Gardiner (2015) s. 167-181; Müller (2017) s. 246-248; Brabandere og Damme (2015) s. 37-59; Reinhold (2013) s. 60-63; Lignende ILC Yearbook 1966 s. 211.

¹¹⁹ I.c.

¹²⁰ I.c.

¹²¹ Jf. Nuclear Tests-saken (1974) avsnitt 46, omtalt i Villiger (2009) s. 425 og Bjørge (2013) s. 95; WTOs ankeorgan uttaler seg lignende i *US – Shrimp* (1998) avsnitt 158, omtalt i Ziegler og Baumgartner (2015) s. 10.

¹²² Villiger (2009) s. 426; Bjørge (2013) s. 101-102.

¹²³ Ziegler og Baumgartner (2015) s. 9-12 og 35-36.

¹²⁴ Kravik mfl. (2023) s. 91; Müller (2017) s. 18; Gardiner (2015) s. 168; Brabandere og Damme (2015) s. 39-40; Gaeta mfl. (2020) s. 64.

article 31: (a) Leaves the meaning ambiguous or obscure; or (b) Leads to a result which is manifestly absurd or unreasonable». Supplerende tolkningsmidler kan ifølge Høyesterett bare benyttes som støtteargument for en tolkning etter artikkel 31, eventuelt for å avgjøre betydningen når tolkningsresultatet etter artikkel 31 er tvetydig eller uklart, eller åpenbart meningsløst eller urimelig.¹²⁵

Etter presentasjonen av artikkel 32 tilføyer Høyesterett at «[t]raktatens forarbeider og omstendighetene ved traktatinngåelsen» er «supplerende tolkningsmidler».¹²⁶ Gjennom *Qatar v. UAE* (2021) viser Høyesterett at ICJ ikke alltid benytter supplerende tolkningsmidler,¹²⁷ noe som viser at Høyesterett forstår tolkningsmidlenes supplerende karakter.

2.3.2 Sekundære tolkningsmidler

Høyesterett fastslår, i lys av ICJs statutter artikkel 38 nr. 1 bokstav d, at «rettsavgjørelser og uttalelser av anerkjente folkerettsforfattere er sekundære tolkningsfaktorer» i folkeretten.¹²⁸ Høyesterett begrunner imidlertid ikke hvorfor ICJs statutter artikkel 38 er relevant ved traktattolkningen. Høyesterett kunne enten nevnt at bestemmelsen er folkerettslig sedvanerett eller at «subsidiary means» i statuttene artikkel 38(1)(d) trolig tilsvarer «supplementary means» etter Wienkonvensjonen artikkel 32.¹²⁹

2.4 Særskilt om havrettskonvensjonen

2.4.1 Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c

Høyesterett avgrensar ikke mot Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c ettersom «havrettskonvensjonen er av betydning».¹³⁰ Etter min mening kan det innvendes at Høyesterett tilsynelatende ikke reflekterer over bestemmelsens innhold fordi Høyesterett ikke vurderer uttrykket «the parties».¹³¹

¹²⁵ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 106.

¹²⁶ Ibid. avsnitt 107.

¹²⁷ Ibid. avsnitt 114.

¹²⁸ Ibid. avsnitt 108 og 210.

¹²⁹ Kapittel 1.5.2.

¹³⁰ Snøkrabbe II avsnitt 103.

¹³¹ Kapittel 2.4.2-2.4.3.

Artikkel 31 nr. 3 bokstav c fastsetter at «any relevant rules of international law applicable in the relations between the parties» skal hensyntas sammen med konteksten. Formuleringen «any [...] rules of international law» omfatter alle folkerettslige rettskilder, altså traktater, sedvane og generelle rettsprinsipper. Uttrykket «relevant rules» indikerer at rettskilden må kaste lys på sakens spørsmål. Tillegget «rules [...] *applicable* in the relations» [min kursivering] avgrenser imidlertid til bindende rettskilder.¹³² Siden havrettskonvensjonens kontinentalsokkelregler er folkerettslig sedvanerett og danner selve bakteppet for hovedspørsmålet, utgjør havrettskonvensjonen «any relevant rules of international law applicable».

2.4.2 Nærmere om «the parties»

Rettskilden må imidlertid etter Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c være «applicable in the relations *between the parties*» [min kursivering]. Ordlyden «the parties» kan omfatte både alle traktatpartene og tvistens parter. Spørsmålet blir derfor om «the parties» etter artikkel 31 nr. 3 bokstav c tilsier at havrettskonvensjonen må gjelde mellom alle traktatpartene eller kun mellom tvistens parter.

Uttrykket «the parties» må leses i lys av Wienkonvensjonen artikkel 2 nr. 1 bokstav g, som definerer «party» som «a State which has consented to be bound by the treaty and for which the treaty is in force». Siden legaldefinisjonen fokuserer på partene som er «bound by the treaty», tilsier legaldefinisjonen at «the parties» henviser til alle traktatpartene.¹³³ Tolkningen underbygges av at en traktat ikke kan påvirkes av traktater som traktatparten ikke har tiltrådt, samt at artikkel 31 nr. 3 bokstav a og b henviser til samtlige traktatparter selv om ordet «all» ble fjernet.¹³⁴

Formuleringen «the parties» utelukker imidlertid ikke at vilkåret kun henviser til tvistens parter.¹³⁵ Denne tolkningen underbygges av at Wienkonvensjonen benytter ordet «parties» inkonsekvent, ettersom «parties» delvis innebærer alle traktatpartene og delvis kun tvistens

¹³² Tilsvarende *US – Anti-Dumping* (2011) avsnitt 308; Orakhelashvili (2008) s. 365-366, Villiger (2009) s. 432-433, Linderfalk (2007) s. 177-178, Pauwelyn (2003) s. 253-264; Lignende *Namibia* Advisory Opinion (1971) avsnitt 53, omtalt i Villiger (2009) s. 432-433.

¹³³ Tilsvarende Linderfalk (2007) s. 178-179 og 162-163; Pauwelyn (2003) s. 257.

¹³⁴ Pauwelyn (2003) s. 258, som bl.a. omtaler ILC Yearbook 1966 s. 222 avsnitt 15. For nærmere omtale se masteroppgavens kapittel 2.5.1.

¹³⁵ Se Pauwelyn (2003) s. 259 med videre henvisninger.

parter.¹³⁶ Ordlyden fremstår altså for flertydig til å trekke en sikker slutning, særlig når «parties» kan tolkes på fire forskjellige måter.¹³⁷ De to første tolkningsalternativene er nevnt ovenfor. Det tredje tolkningsalternativet er etter mitt syn bare en modifisering av alle traktatpartene, ettersom en traktatregel også kan anvendes dersom den er folkerettslig sedvanerett. Siste tolkningsalternativ er mer pragmatisk etter mitt syn, ettersom fokuset flyttes fra å identifisere alle traktatpartene til å snarere spørre om regelen utgjør «at least a common understanding of all the parties».¹³⁸

En vid tolkning av «the parties» er imidlertid problematisk fordi traktattolkningsmål er å ivareta samtlige traktatparters intensjon og ikke *kun tvistens parter*.¹³⁹ Ut ifra traktattolkningsmål mente WTOs ankeorgan at «[t]hese *common* intentions cannot be ascertained on the basis of the subjective and unilaterally determined 'expectations' of *one* of the parties to a treaty».¹⁴⁰

Til tross for den bastante uttalelsen fra WTOs ankeorgan, er ankeorganets praksis ikke så entydig som ankeorganets uttalelse. I *US – Shrimp* anvendte WTOs ankeorgan flere internasjonale avtaler som var «ratified or otherwise accepted by the parties to this dispute» uten å sjekke hvorvidt traktatpartene var tiltrådt avtalene.¹⁴¹ I *EC – Chicken Cuts* mente ankeorganet at forståelsen av «the parties» må veiledes av at traktattolkningsmål og derfor må rettsanvenderen «exercise caution in drawing from an international agreement to which not all WTO Members are party». Likevel anerkjente ankeorganet at «a delicate balance must be struck between» traktatpartenes individuelle forpliktelser og «ensuring a consistent and harmonious approach to the interpretation of WTO law among all WTO Members».¹⁴²

Sammenfattet fremstår det som om det er gode argumenter for å tolke uttrykket slik at havrettskonvensjonen kun må være bindende for tvistens parter. Selv om ordlyden og WTOs praksis er flertydig, taler imidlertid de beste grunner for å følge WTO i at tolkningen av «the parties» må veiledes av traktattolkningsmål; å finne samtlige traktatparters intensjon.

¹³⁶ Merkouris (2010) s. 18-19.

¹³⁷ I.c.

¹³⁸ I.c.

¹³⁹ Kapittel 2.2.2.

¹⁴⁰ *EC – Computer Equipment* (1998) avsnitt 84. Lignende uttalelse fra ICJ i *Qatar v. Bahrain* (1995). Begge omtales i Pauwelyn (2003) s. 257.

¹⁴¹ Jf. *US – Shrimp* (2001) avsnitt 5.57, omtalt i Pauwelyn (2003) s. 259-260.

¹⁴² Jf. *EC – Chicken Cuts* (2005) avsnitt 845.

Derfor må uttrykket etter mitt syn tolkes slik at havrettskonvensjonen *må være bindende* for alle traktatpartene i Svalbardtraktaten.

2.4.3 Problemet dersom alle partene i Svalbardtraktaten må være tiltrådt havrettskonvensjonen

Dersom man tolker begrepet slik at *alle* partene i Svalbardtraktaten må være parter i havrettskonvensjonen for at havrettskonvensjonen kan anvendes, er problemet at både USA og Venezuela kun er tiltrådt Svalbardtraktaten.¹⁴³ Tematikken er tilsynelatende ikke anført av partene, som kanskje snarere fremstår enige om at havrettskonvensjonen er anvendelig.¹⁴⁴ Dessuten er bruken av havrettskonvensjonen hovedsakelig uproblematisk ettersom mesteparten av konvensjonen gjenspeiler folkerettslig sedvanerett. Bruken ivaretar dermed det tredje tolkningsalternativet av «the parties», som WTOs ankeorgan også har benyttet.¹⁴⁵

Det tredje tolkningsalternativet løser imidlertid ikke problemet med at Høyesterett benytter formålet som fremgår av havrettskonvensjonens fortale som et støtteargument ved tolkningen av Svalbardtraktaten artikkel 2.¹⁴⁶ Begrunnelsen henger sammen med definisjonen av folkerettslig sedvanerett. ICJs statutter artikkel 38 nr. 1 bokstav b definerer folkerettslig sedvane som «evidence of a general practice accepted as law»,¹⁴⁷ og omfatter altså forpliktelser som er basert på langvarig statspraksis og oppfatningen om at folkerettsregelen er rettslig bindende.¹⁴⁸ Siden folkerettslig sedvanerett ut ifra definisjonen bare er forpliktelser, utgjør etter mitt syn kun artiklens innhold og ikke et formål som fremgår av fortalen folkerettslig sedvanerett, da sistnevnte ikke er en forpliktelse.¹⁴⁹ Høyesterett kan derfor ikke benytte formålet som fremgår av havrettskonvensjonens fortale, ettersom formålet ikke er folkerettslig sedvanerett.

Problemet kan imidlertid løses ved å benytte det fjerde tolkningsalternativet av «the parties». Etter dette tolkningsalternativet kan Høyesterett benytte havrettskonvensjonens fortale som et støtteargument dersom støtteargumentet gjenspeiler intensjonen til alle partene til

¹⁴³ Jeg har sammenlignet traktatpartene.

¹⁴⁴ Se Snøkrabbe II avsnitt 46 og 59.

¹⁴⁵ Se *US – Anti-Dumping* (2011) avsnitt 326-327.

¹⁴⁶ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 203.

¹⁴⁷ Se Gaeta mfl. (2020) s. 184 for at definisjonen er «the most authoritative definition of custom».

¹⁴⁸ Tilsvarende *Atomvåpensaken* (1996) avsnitt 64.

¹⁴⁹ Motsatt Villiger (2009) s. 43.

Svalbardtraktaten. Hvordan en slik vurdering skal gjennomføres er jeg usikker på, og dermed er jeg usikker på om det fjerde tolkningsalternativet kan benyttes.

Sammenfattet kan Høyesterett etter mitt syn ikke benytte formålet som fremgår av havrettskonvensjonens fortale som et støtteargument ved tolkningen av Svalbardtraktaten. Unntaket er imidlertid om argumentet gjenspeiler traktatpartenes intensjon, men hvorvidt dette er tilfellet er krevende å vurdere. For å unngå den uavklarte rettsstilstanden og å fragmentere folkeretten mer, kan Høyesterett imidlertid benytte havrettskonvensjonen som et subsidiært tolkningsmiddel etter Wienkonvensjonen artikkel 32.¹⁵⁰

2.5 Er ikke-ensartet statspraksis relevant?

2.5.1 Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav b

Ifølge Høyesterett foreligger det ikke noe statspraksis av betydning, ettersom det «ikke [kan] utlede[s] noen enighet om tolkningen» fordi «Norge og andre traktatparter er uenige om traktatens anvendelse» utenfor territorialfarvannet.¹⁵¹ Høyesterett undersøker imidlertid ikke om ikke-ensartet statspraksis er tilstrekkelig, noe som er uheldig når rederiet eksplisitt anfører det.¹⁵² Spørsmålet blir dermed om «the parties» etter Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav b tilsier at kun ensartet statspraksis er relevant eller om ikke-ensartet statspraksis også er relevant. Med «ikke-ensartet statspraksis» mener jeg heretter statspraksis som ikke alle traktatpartene deltar i.

Legaldefinisjonen av «party» henviser til samtlige traktatparter,¹⁵³ og tilsier dermed at kun ensartet statspraksis er relevant. Formuleringen «establishes the agreement of the parties» understøtter at uttrykket henviser til ensartet statspraksis, da konseptet avtale forutsetter enighet blant samtlige traktatparter. Denne tolkningen underbygges av traktatendringsprosessen etter artikkel 39-40, som krever enighet blant samtlige traktatparter.¹⁵⁴ Ordet «parties» kan imidlertid også tolkes slik at begrepet henviser til de ulike motpartene i traktaten, slik at praksisen fra ulike grupperinger tilsynelatende er tilstrekkelig.

¹⁵⁰ Lignende Pauwelyn (2003) s. 260.

¹⁵¹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 103 og 206.

¹⁵² Ibid. avsnitt 49.

¹⁵³ Kapittel 2.4.2.

¹⁵⁴ Tilsvarende Kravik mfl. (2023) s. 97-98.

Wienkonvensjonens inkonsekvente bruk av ordet «parties» kan understøtte denne tolkningen.¹⁵⁵

Videre underbygger *Israeli Wall* at ikke-ensartet statspraksis er relevant. I *Israeli Wall* ba FNs Generalforsamling ICJ avsi en rådgivende uttalelse om muren Israel hadde oppført mot de okkuperte palestinske områdene på Vestbredden, selv om FN-pakten artikkel 12 avskårer Generalforsamlingen fra å behandle saker som Sikkerhetsrådet behandler. Ved avgjørelsen av om artikkel 12 var overskredet, viste ICJ til at Generalforsamlingens mindretall tidligere hadde avsagt tre resolusjoner i saker som Sikkerhetsrådet behandlet.¹⁵⁶

Men i *Whaling*-saken, som vurderte om Japans hvalfangst ivaretok hvalfangstkonvensjonen artikkel 8(1), fravek ICJ denne tolkningen av Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav b. Resolusjonene som var «adopted without the support of all [...] parties», særlig Japan, utgjorde ikke relevant statspraksis.¹⁵⁷

Selv om *Whaling*-saken riktignok tilsier nokså klart at statspraksis må være ensartet, er ikke-ensartet statspraksis konsekvent relevant i EMD-praksis. I *Demir and Baykara v. Turkey*, som omhandlet gyldigheten av en tariffavtale, vektla EMD eksempelvis statspraksis selv om statspraksisen bare var fra en «vast majority» av traktatpartene.¹⁵⁸ Praksisens overføringsverdi svekkes imidlertid av at EMKs fortale og formål åpner for å vektlegge slik statspraksis, slik at tolkningsreglene kan forstås ulikt.¹⁵⁹

Både WTOs ankeorgan og ILCs ekspertkommentarer har lagt seg imellom *Israeli Wall* og *Whaling*-saken. Ifølge WTOs ankeorgan er ikke-ensartet statspraksis tilstrekkelig dersom ingen stater har krenket statspraksisen majoriteten følger.¹⁶⁰ Ved utarbeidelsen av Wienkonvensjonen fjernet ILC henvisningen til alle traktatpartene, men kun for å vise at passiv godtagelse er tilstrekkelig.¹⁶¹

Sammenfattet tilsier Wienkonvensjonens ordlyd, traktatendringsprosessen og at ICJ uttrykkelig fravek tolkningen i *Whaling*-saken at kun ensartet statspraksis er relevant.

¹⁵⁵ Kapittel 2.4.2

¹⁵⁶ *Israeli Wall* Advisory Opinion (2004) avsnitt 27, omtalt i Kravik mfl. (2023) s. 98-99.

¹⁵⁷ *Whaling*-saken (2014) avsnitt 83, omtalt i Kravik mfl. (2023) s. 99-100.

¹⁵⁸ *Demir and Baykara v. Turkey* [GC] (2008) avsnitt 52 og 151, omtalt i Kravik mfl. (2023) s. 182.

¹⁵⁹ Tilsvarende Kravik mfl. (2023) s. 99-100, 177, 182-183

¹⁶⁰ Arato (2013) s. 311-316.

¹⁶¹ Jf. ILC Yearbook 1966 s. 222 avsnitt 15, omtalt i Orakhelashvili (2008) s. 356-357.

Forståelsen til både WTOs ankeorgan og ILC harmonerer med en slik tolkning, men begge viser også at statspraksis ikke nødvendigvis må utøves av alle traktatpartene. Selv om EMD-praksis har lite overføringsvekt, kan i lys av rettskildematerialet ikke utelukkes at ikke-ensartet statspraksis er relevant.

Siden ikke-ensartet statspraksis kun unntaksvis er tilstrekkelig, fremstår det som usannsynlig at statspraksis er relevant her da traktatpartene er eksplisitt uenige. Høyesteretts avgrensning mot statspraksis fremstår derfor korrekt.¹⁶²

2.5.2 Wienkonvensjonen artikkel 32

Siden tolkningen etter artikkel 31 «leaves the meaning ambiguous» i om likebehandlingsbestemmelsene omfatter kontinentalsokkelen, kan statspraksisen rederiet henviste til muligens benyttes som supplerende tolkningsmidler.¹⁶³ Rettspraksis underbygger at ikke-ensartet statspraksis er relevant som supplerende tolkningsmidler. I *EC – Computer Equipment* antydte WTOs ankeorgan at «the prior practice of only one of the parties may be relevant» for å finne samtlige traktatparters intensjon, men «it is clearly of more limited value than» ensartet statspraksis.¹⁶⁴ Videre har både ICJ og WTO eksempelvis benyttet statspraksis som et støtteargument for tolkningen etter artikkel 31, selv om statspraksisen ikke etablerte en enighet om tolkningen.¹⁶⁵

Selv om rettspraksis underbygger at ikke-ensartet statspraksis er relevant som supplerende tolkningsmidler, er slik bruk av statspraksis betenkelig oppimot «good faith», da rettsanvenderen unngår artikkel 31 nr. 3 bokstav b sin rigide ordlyd. Skillet mellom statspraksis etter artikkel 31 nr. 3 bokstav b og artikkel 32 blir dessuten uklart.¹⁶⁶ Høyesterett anses dermed å ha gode grunner for å ikke benytte statspraksis som supplerende tolkningsmidler.

¹⁶² Lignende Kravik mfl. (2023) s. 100.

¹⁶³ Se Buga (2018) s. 76;

¹⁶⁴ Se *EC – Computer Equipment* (1998) avsnitt 93, omtalt i Orakhelashvili (2008) s. 364.

¹⁶⁵ *Kasikili/Sedudu Island* (1999) avsnitt 79-80, *Mexico – Telecoms* (2004) avsnitt 7.43-7-44 og *US – Section 110(5) Copyright Act* (2000) avsnitt 6.55 og fotnote 68. Buga (2018) s. 76-77 omtaler alle.

¹⁶⁶ Lignende Buga (2018) s. 77; Orakhelashvili (2008) s. 359-365.

2.6 Betydningen av Svalbardtraktatens ulike språkversjoner

Høyesterett bemerker innledningsvis at «traktaten er utformet på fransk og engelsk». Derfor er det «bare [...] disse språkversjoner som kan anvendes ved tolkningen».¹⁶⁷ Høyesterett er altså innforstått med Svalbardtraktaten artikkel 10 tredje ledd, som fastsetter at «the French and English texts are both authentic». For oversiktens skyld kunne Høyesterett henvist til bestemmelsen.

Videre er det fullt forsvarlig av Høyesterett å hovedsakelig benytte den engelske språkversjonen, da det ifølge Høyesterett «ikke er påvist noen forskjeller» mellom språkversjonene «av betydning for saken». Høyesterett følger også opp bruken av den engelske språkversjonen senere ved tolkningen av Svalbardtraktaten,¹⁶⁸ men benytter aldri Svalbardtraktatens offisielle engelske eller franske tittel.¹⁶⁹

Høyesteretts bruk av traktattekstens autentiske språkversjon er et stort metodisk framskritt. Tidligere har Høyesterett hovedsakelig bare benyttet uoffisielle norske oversettelser.¹⁷⁰ Selv om Høyesterett tidvis understreker at den norske oversettelsen benyttes, gjør dette riktignok ikke Høyesteretts metode mer forsvarlig. Oversettelser gjør riktignok avgjørelsene mer tilgjengelige for allmennheten. Likevel mener Skodvin at tolkningene bedres ved å benytte de autentiske språkversjonene, da ordlyden overveies lengre av rettsanvenderen enn ved oversettelser som er ikke er relevante. Dersom Høyesterett konsekvent benytter autentiske språkversjoner ved traktattolkning, signaliserer Høyesterett dessuten ifølge Skodvin at uoffisielle norske oversettelser ikke er relevante.¹⁷¹

Ved førsteøyekast er det interessant at Høyesterett hverken nevner Wienkonvensjonen artikkel 33 ved omtalen av Svalbardtraktatens autentiske språkversjoner eller ved presentasjonen av Wienkonvensjonen.¹⁷² Selv om Høyesteretts metodiske tilnærming her ligner på metoden artikkel 33 foreskriver, er det to gode argumenter for hvorfor Høyesterett

¹⁶⁷ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 127.

¹⁶⁸ I.c. og ibid. f.eks. avsnitt 151; Tilsvarende Skodvin (2023) s. 122.

¹⁶⁹ Tilsvarende gjør Høyesterett heller ikke med noen av konvensjonene Høyesterett bruker som støtteargument for ordlydstolkningen, jf. kapittel 3.2.

¹⁷⁰ Jf. HR-2017-569-A avsnitt 43, Snøkrabbe I avsnitt 65 og HR-2022-2329-A avsnitt 92 hvor Høyesterett henholdsvis benytter norske oversettelser av flykningkonvensjonen, Svalbardtraktaten og EMK.; Skodvin (2023) s. 122 viser og til de to sistnente avgjørelsene

¹⁷¹ Ibid. s. 122.

¹⁷² Se Snøkrabbe II avsnitt 127 og 100.

ikke nevner artikkel 33. For det første regulerer Svalbardtraktaten artikkel 10(3) selv hvilke språkversjoner som er autentiske. For det andre er det ikke språklige forskjeller av betydning for saken.¹⁷³

¹⁷³ Ibid. avsnitt 127.

3 Høyesteretts tolkning av «territorial waters» etter Svalbardtraktaten artikkel 2

3.1 Norges suverenitet er underlagt traktatens betingelser

Videre vurderer Høyesterett om dispensasjonssøknaden kunne avslås fordi rederiet ikke er fra Norge. Høyesterett starter med å tolke artikkel 1 fordi «bestemmelsen fastlegger de generelle forutsetningene for traktaten».¹⁷⁴ Ut ifra formuleringene «the full and absolute sovereignty» og «subject to stipulations» i traktatbestemmelsen, konkluderer Høyesterett med at Norges uinnskrenkede suverenitet er underlagt traktatens øvrige bestemmelser. Høyesterett framhever imidlertid at suvereniteten ikke begrenses «som sådan», men snarere slik at Norge «i sin myndighetsutøvelse plikter [...] å respektere de rettigheter som traktatstatenes undersåtter er sikret». Dette «innebærer» ifølge Høyesterett at «restrettighetene ligger hos Norge».¹⁷⁵ Ordlydstolkningen er såpass uomtvistet at Høyesterett umiddelbart kan bekrefte tolkningsresultatet med traktatforarbeidene etter Wienkonvensjonen artikkel 32.¹⁷⁶ Den supplerende rollen Høyesterett tillegger traktatforarbeidene, samsvarer med ICJs uttalelse om at domstolen ikke må benytte traktatforarbeidene, men kan benytte traktatforarbeidene for å støtte ordlydstolkningen.¹⁷⁷

Bergo innvender imidlertid at Høyesterett driver med «'kirsebærplukking' på øverste juridiske nivå», ettersom «Høyesterett tolker det ene elementet i art. 1 – suverenitetstildelingen – som territorialt ubegrenset, mens begrensningene gis snevrere rekkevidde».¹⁷⁸ Formuleringen «the full and absolute sovereignty of Norway» og «the stipulations of the present treaty», tilsier imidlertid at det ikke er noen begrensninger på Norges suverenitet utenom begrensningene som følger av artikkel 2-9.¹⁷⁹ Ingenting i artikkel 1 tilsier at disse begrensningene skal ha samme anvendelsesområde. Høyesteretts tolkning anses derfor riktig.

¹⁷⁴ Ibid. avsnitt 126.

¹⁷⁵ Ibid. avsnitt 132-135.

¹⁷⁶ Ibid. avsnitt 136-139

¹⁷⁷ Jf. *Territorial Dispute* (1994) avsnitt 55, omtalt i og lignende tolkning i Kravik mfl. (2023) s. 108-109.

¹⁷⁸ Se Bergo (2024) s. 33.

¹⁷⁹ Lignende Churchill og Ulfstein (2010) s. 554-555.

Avslutningsvis nevner Høyesterett at traktatbestemmelsens suverenitetsanerkjennelse bare omfatter landområdene, men fastslår at «Norges suverenitet» i territorialfarvannet «følger av folkerettens generelle regler». ¹⁸⁰ Høyesterett kunne alternativt vist at likebehandlingsbestemmelsenes anvendelse i «territorial waters» og «waters» etter artikkel 2 og 3 første ledd forutsetter at Norge har suverenitet i territorialfarvannet. Denne tolkningen gjør imidlertid Høyesterett i en kontekstuell tolkning av artikkel 2. ¹⁸¹

3.2 Ordlyden

Etter å ha presentert Svalbardtraktaten artikkel 2 første ledd fastslår Høyesterett at snøkrabbefangst omfattes av fiske- og jaktretten som traktatpartenes borgere og skip har. Deretter oppstiller Høyesterett et spørsmål om «hva som menes med '*territorial waters*'/'*eaux territoriales*'». ¹⁸² Problemformuleringen er god for behandlingen videre, fordi problemformuleringen åpner for begge tolkningsalternativene.

Uttrykket «territorial waters» indikerer ifølge Høyesterett at vilkåret «omfatter et sjøområde som inngår i kyststatens territorium». ¹⁸³ Selv om Høyesteretts formelle ordlydstolkning er kort, er ordlydstolkningen etter mitt syn likevel god da ordlyden ikke gir ytterligere tolkningsbidrag.

Siden ordlyden er klar, kan Høyesterett umiddelbart bekrefte tolkningen med supplerende tolkningsmidler. Som supplerende tolkningsmomenter trekker Høyesterett frem flere konvensjoner som benytter lignende uttrykk og som er eldre enn Svalbardtraktaten. ¹⁸⁴ Ifølge Høyesterett kan «andre traktater med samme begrepsbruk bidra til å avklare den vanlige folkerettslige betydningen av ord og begreper i en traktat». ¹⁸⁵ Siden Høyesterett kun benytter uoffisielle norske konvensjonstitler, blir det mer krevende å etterprøve slutningene fordi konvensjonene blir vanskeligere å finne. Interessant er det at alle de originale traktatpartene utenom Norge var med i minst én av de eldre konvensjonene Høyesterett benytter. ¹⁸⁶ Selv om

¹⁸⁰ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 141-142; Motsatt Vylegzhanin (2007) s. 43-45 og 81-82.

¹⁸¹ Ibid. avsnitt 175-178, omtales i kapittel 3.3.

¹⁸² Ibid. avsnitt 144-147.

¹⁸³ Ibid. avsnitt 151.

¹⁸⁴ Ibid. avsnitt 156-159.

¹⁸⁵ Ibid. avsnitt 153.

¹⁸⁶ Ibid. avsnitt 156-159, hvor Høyesterett benytter Nordsjøfiskerikonvensjonen, Fiskeri utenfor Færøyene og Island-konvensjonen, Pariskonvensjonen av 1919, Fredsavtalen Finland-Russland og Ålandkonvensjonen. Alle de eldre konvensjonene som staten anførte i avsnitt 154 benyttes, utenom Pariskonvensjonen av 1884 og London-konvensjonen. Norge er tiltrådt Pariskonvensjonen av 1884.

Norge ikke er tiltrådt noen av traktatene Høyesterett benytter, viser Høyesterett at Norge hadde en tilsvarende internrettslig oppfatning ved traktatinngåelsen.¹⁸⁷

Videre tar Høyesterett utgangspunkt i folkerettslitteraturens beskrivelse om at territorialfarvannet gikk fra å være mer rettslig usikkert på tidlig 1900-tallet til å være mer rettslig avklart mot 1930-årene.¹⁸⁸ Viktig var Folkeforbundets Haag-konferanse som i 1930 kodifiserte «territorial sea» slik at uttrykket omfattet farvannet hvor staten har samme suverenitet som på landjorden.¹⁸⁹ Konferansen anså «territorial sea» som mer presist enn «territorial waters», ettersom sistnevnte hadde skapt usikkerheter om uttrykket omfattet både det indrefarvannet og sjøterritoriet.¹⁹⁰

Ut ifra det omfattende rettskildematerialet mente Høyesterett at «begrepet 'territorial waters' i 1920 hadde fått et rettslig kjerneinnhold som i hovedtrekk likstilte rådigheten over dette farvannet med suvereniteten over landterritoriet, og at farvannet var et geografisk avgrenset sjøområde som lå innenfor det åpne hav».¹⁹¹ At statene «på denne tiden» ikke var enige «om utstrekningen av sjøterritoriet» er «ved tolkningen av Svalbardtraktaten artikkel 2» ifølge Høyesterett «uten betydning».¹⁹² Dessuten viser «forhandlingshistorikken» ifølge Høyesterett «en bevissthet om mulighetene for en differensiering mellom territorialfarvannet og et reguleringsområde for fiskerier utenfor».¹⁹³

Avslutningsvis bemerker Høyesterett at rederiet «ikke [har] vist til traktater der 'territorial waters' omfatter havområder utenfor det som i dag betegnes som sjøterritoriet». Rederiet har imidlertid «lagt stor vekt på [...] *El Salvador mot Honduras*» som i «avsnitt 392 omtaler [...] en tidligere dom fra 1917».¹⁹⁴ Høyesterett konkluderer imidlertid med at det «ikke [kan] utledes mer av [...] uttalelsen enn at 'territorial waters' også ble brukt som en betegnelse på indre farvann».¹⁹⁵ Bergo hevder at Høyesterett «misforstår» avgjørelsen. Begrunnelsen er at det sentrale poenget «ikke [er] at 1917-domstolen brukte uttrykket for indre farvann og sjøterritoriet, men (som ICJ fremhever) at det skyldes at 'territorial waters' i 1917 hadde en

¹⁸⁷ Ibid. avsnitt 162.

¹⁸⁸ Ibid. avsnitt 163-165.

¹⁸⁹ I.c.

¹⁹⁰ I.c.

¹⁹¹ Ibid. avsnitt 168.

¹⁹² Ibid. avsnitt 169.

¹⁹³ Ibid. avsnitt 170-171.

¹⁹⁴ Ibid. avsnitt 172, med henvisning til *El Salvador v. Honduras* (1992) avsnitt 392.

¹⁹⁵ Ibid. avsnitt 173.

generell/generisk betydning».¹⁹⁶ Innvendingen synes å ha gode grunner for seg siden ICJ viser at territorial waters» ikke nødvendigvis tilsvarte «territorial sea» eller «internal waters» i 1917.¹⁹⁷

Bergo er videre «sterkt uenig i Høyesteretts delkonklusjon om at ordlyden 'territorial waters' støtter Norges syn».¹⁹⁸ Begrunnelsen er at Svalbardtraktaten bruker den ubestemte flertallsformen «waters», mens Svalbardtraktaten er «kartografisk nøyaktig i anvisningen av landområdene i art. 1, med vedlagt kart».¹⁹⁹ I tillegg peker «den presise generelle definisjonen» ifølge Bergo på sjøområder som inngår i kyststatens territorium, slik at «områder der kyststaten har suverene rettigheter i folkerettslig betydning» omfattes.²⁰⁰ Bergo hevder også at det «ikke [kan] være avgjørende» at «suvereniteten ikke er begrenset til enerett til ressursene».²⁰¹ Jeg er enig i at «territorial waters» *språklig sett* er fleksibelt nok til å omfatte andre suverenitetsformer til sjøs. En statisk ordlydstolkning kan imidlertid i lys av dagjeldende statspraksis vanskelig omfatte kontinentalsokkelen, ettersom traktatpartene var uenige om «territorial waters» utgjorde tre eller fire nautiske mil ved traktatinngåelsen.²⁰²

Selv om Høyesteretts formelle ordlydstolkning av «territorial waters» er kortfattet, underbygger Høyesterett som vist ordlydstolkningen med flere supplerende tolkningsmidler. Disse bekrefter at traktatpartenes intensjon ved traktatinngåelsen var at uttrykket henviste til et avgrenset sjøområde hvor kyststaten har samme suverenitet som på landjorden. Samtidig «sier det seg selv at uttrykket 'territorial waters' i rettskildematerialet fra rundt 1920 «ikke kunne ha vært brukt slik at det omfattet kontinentalsokkelen» ettersom «kontinentsokkeljurisdiksjon» var «et ukjent fenomen».²⁰³

3.3 Konteksten

I den kontekstuelle tolkningen av artikkel 2 viser Høyesterett til at formuleringen «in the territories specified in Article 1 and in their territorial waters» indikerer at fiske- og jaktretten skal være like omfangsrike på landområdet og i territorialfarvannet. Dessuten gir

¹⁹⁶ Bergo (2024) s. 20.

¹⁹⁷ Se *El Salvador v. Honduras* (1992) avsnitt 77.

¹⁹⁸ Se Bergo (2024) s. 21.

¹⁹⁹ *Ibid.* s. 20.

²⁰⁰ *Ibid.* s. 19.

²⁰¹ *Ibid.* s. 21

²⁰² Se *Snøkrabbe II* avsnitt 181.

²⁰³ Skoghøy (2024) s. 221.

likebehandling i territorialfarvannet kun mening om Norges uinnskrenkede suverenitet etter artikkel I også strekker seg ut i «territorial waters», hvis ikke blir likebehandlingskravet illusorisk.²⁰⁴ Begrunnelsen er videre at det «gitt liten mening å ha» lik jakt- og fiskerett «i sjøområdene utenfor territorialfarvannet hvor fiske og jakt etter datidenes folkerett var fritt for enhver», og dermed samsvarer tolkningen med anerkjennelsen om at Norges suverenitet underlegges traktatens bestemmelser. En kontekstuell datidsforståelse underbygger dermed etter Høyesteretts syn at «territorial waters» henviste til havområdet hvor Norge fikk suverenitet.²⁰⁵

Systembetraktningene Høyesterett trekker fra regelverkets sammenheng, samsvarer med ICJs metode. Illustrerende er *Qatar v. UAE* (2021). Saken vurderte om De forente arabiske emiraters utestengelse og utkastelse av Qatarere på grunnlag av deres nåværende nasjonalitet, utgjorde rasediskriminering av «national origin» etter rasediskrimineringskonvensjonen. Ordlyden tilsa at kun forskjellsbehandling basert på fødselskarakteristikker var omfattet, og indikerte at nåværende nasjonalitet ikke var omfattet. Videre viste ICJ til at traktatbestemmelsene hvor termen var benyttet underbygde ordlydsforståelsen. Avgjørelsen viser hvordan ICJ på tilsvarende måte som Høyesterett trekker slutninger fra resten av traktaten for å skape en indre logikk.²⁰⁶

3.4 Dynamisk tolkning

Ved vurderingen av om det er mulig å tolke «territorial waters» dynamisk, anerkjenner Høyesterett at vilkåret allerede har blitt anvendt dynamisk. Traktatpartene var opprinnelig uenige om sjøterritoriet utgjorde tre eller fire nautiske mil, mens Svalbards sjøterritorium nå utgjør tolv nautiske mil.²⁰⁷ Ifølge Høyesterett tilsier hverken «rettsutviklingen eller samfunnsutviklingen» at uttrykket er «et ´generisk begrep´» som skal tolkes dynamisk. I dag fastlegges nemlig «rekkevidden av kyststatens suverenitet gjennom havrettskonvensjonens begreper ´indre farvann´ og ´sjøterritoriet´» som hovedsakelig «kodifiserer [...] innholdet av ´territorial waters´, slik dette ble forstått omkring 1920».²⁰⁸

²⁰⁴ Snøkrabbe II avsnitt 175-176.

²⁰⁵ Ibid. avsnitt 177-178.

²⁰⁶ Jf. *Qatar v. UAE* (2021) avsnitt 74 og 81-83. Høyesterett omtaler avgjørelsen i avsnitt 112-114.

²⁰⁷ Se Snøkrabbe II-saken avsnitt 180-181.

²⁰⁸ Ibid. avsnitt 182.

Skoghøy mener i motsetning til Høyesterett at ordlydens yttergrense er uproblematisk da «territorial waters» uansett er fleksibelt nok til å også omfatte kontinentalsokkelen.²⁰⁹ Tilsvarende mener Bergo,²¹⁰ som i tillegg framhever at uttrykket er såpass fleksibelt og generelt at uttrykket også kan omfatte «alle sjøområder der Norge påberoper seg suverene rettigheter».²¹¹ Videre er Høyesteretts vurdering av om uttrykket er generisk «ikke [...] korrekt» ifølge Bergo, da vurderingen begrunnes i retts- og samfunnsutviklingen fremfor uttrykkets språklige karakter. Høyesterett er, ifølge Bergo, også «lite konsistent» ettersom «underkategorien 'sjøterritoriet' forstås generisk og tolkes dynamisk».²¹² Avslutningsvis innvender Bergo at havrettskonvensjonen benyttes feil, da Høyesterett bruker havrettskonvensjonens kodifisering som «'historiske lex specialis forståelser' basert på avtaletidspunktets begrepsforståelser» fremfor å bruke konvensjonsbegrepene i «*den folkerettslige samtidskonteksten*».²¹³

Jeg er enig i at «territorial waters» språklig sett er tilstrekkelig fleksibelt og generisk til å omfatte kontinentalsokkelen og andre suverenitetsformer til sjøs. Uttrykket ble eksempelvis i Wienkonvensjonens forarbeider ansett som et uttrykk som kunne utvikle seg over tid.²¹⁴ Hvorvidt Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c åpner for en statisk eller dynamisk rettskildebruk,²¹⁵ mener jeg, i motsetning til Bergo, er uten betydning. Tolkningene til Bergo og Skoghøy, skaper etter mitt syn nemlig en selektiv tilnærming til havrettskonvensjonen. Begrunnelsen er at Svalbardtraktaten tolkes dynamisk ut ifra kontinentalsokkelbestemmelsene, mens man samtidig stiller seg mer frittstående til definisjonen av «territorial sea». Havrettens utvikling *aktualiserer* riktignok *spørsmålet* om «territorial waters» omfatter kontinentalsokkelen, men *innholdsmessig* har ikke «territorial waters» endret rettslig betydning siden traktatinngåelsen. Selv om «territorial sea» henviser til et større sjøområde, tilsvarer havrettskonvensjonens «territorial sea» altså hovedsakelig forståelsen av «territorial waters» ved traktatinngåelsen. Uttrykket utgjør derfor ikke «generic terms [...] likely to

²⁰⁹ Skoghøy (2023) og (2024) s. 222-223.

²¹⁰ Bergo (2024) s. 22.

²¹¹ Ibid. s. 4.

²¹² Ibid. s. 17-18.

²¹³ Ibid. s. 22-23.

²¹⁴ ILC Yearbook 1966 s. 88 avsnitt 2 «Observations and Proposals of the Special Rapporteur».

²¹⁵ Nærmere omtale Pauwelyn (2003) s. 264-268; Merkouris (2010) s. 79-121.

evolve over time» [min understreking],²¹⁶ noe som begrenser rommet for en dynamisk tolkning. Høyesteretts konklusjon anses derfor forsvarlig.²¹⁷

3.5 Traktatens gjenstand og formål

3.5.1 Formålsidentifiseringen

Ved behandlingen av Svalbardtraktatens gjenstand og formål, starter Høyesterett med å oppstille spørsmålet om «'territorial waters' i lys av traktatens gjenstand og formål skal fortolkes slik at det omfatter også områder som ligger utenfor indre farvann og sjøterritoriet».²¹⁸ Høyesteretts problemstilling er igjen god fordi den åpner for begge tolkningsalternativer.²¹⁹

Gjennom Svalbardtraktatens fortale identifiserer Høyesterett Svalbardtraktatens hovedformål, som ifølge Høyesterett er «å sikre Svalbards utvikling og fredelige utnyttelse».²²⁰ Et «rettferdig regime» er ifølge Høyesterett et sentralt middel for å oppnå formålet, samt er Norges suverenitet og likebehandlingsreglene viktige elementer.²²¹ Videre bemerker Høyesterett at likebehandling og fredelig utnyttelse er fokuset i artikkel 2.²²² I tillegg viser Høyesterett gjennom forhandlingshistorikken at videreføring av eksisterende næringsinteresser stod sentralt ved traktatinngåelsen.²²³

Internasjonale domstoler identifiserer også traktatbestemmelers formål gjennom traktatens fortale,²²⁴ artikkel 1,²²⁵ den omtvistede artikkelen,²²⁶ hele traktaten,²²⁷ og supplerende tolkningsmidler.²²⁸ Høyesteretts fremgangsmåte samsvarer derfor med internasjonale

²¹⁶ *Aegan Sea*-saken (1978) avsnitt 66.

²¹⁷ Tilsvarende Frostad og Helmersen (2023) s. 244; Henriksen (2023b) under «Havretten».

²¹⁸ Jf. *Snøkrabbe II* avsnitt 185.

²¹⁹ Se kapittel 3.2.

²²⁰ Jf. *Snøkrabbe II* avsnitt 188.

²²¹ I.c.

²²² Ibid. avsnitt 190.

²²³ Ibid. avsnitt 191-192

²²⁴ Jf. *Qatar v. UAE* (2021) avsnitt 84-85, som både selv bruker fortalen til formålsidentifiseringen og viser til en rekke andre rettsavgjørelser gjør det tilsvarende; *HICEE BV. v. Slovakia* (2009) avsnitt 116, omtalt i Kravik mfl. (2023) s. 87.

²²⁵ Jf. *Oljeplattformen* (1996) avsnitt 28 og 52, omtalt i Orakhelashvili (2008) s. 347-348.

²²⁶ Jf. *US – Gasoline* (1996) s. 22, omtalt i Orakhelashvili (2008) s. 354.

²²⁷ Jf. *Indonesia v. Malaysia* (2002) avsnitt 51.

²²⁸ Jf. *Fisheries Jurisdiction* (1973) s. 17, omtalt i Keenan (2023) s. 824.

domstolers praksis. Samtidig viser Høyesteretts formålsidentifisering at Svalbardtraktaten har flere formål som tidvis kan være kolliderende, som ikke er uvanlig for traktater.²²⁹

3.5.2 «Equitable regime» – et hovedformål eller bare et middel?

Selv om Høyesteretts formålsidentifisering er god, kan det etter mitt syn settes spørsmålsteget ved om det er riktig av Høyesterett å kun identifisere et «equitable regime» som et middel for å oppnå Svalbards utvikling og fredelige utnyttelser. Hvis «equitable regime» også er et av Svalbardtraktatens hovedformål, underspiller Høyesterett «equitable regime» på bekostning av «Svalbards utvikling og fredelige utnyttelse».²³⁰

Fortalens formulering «Desirous, while recognising the sovereignty of Norway [...], of seeing these territories provided with an equitable regime, in order to assure their development and peaceful utilisation» er etter mitt syn flertydig. Fokuserer man på formuleringen «in order to assure their development and peaceful utilisation» tilsier bruken av «provided with an equitable regime, in order to» at intensjonen bak Norges suverenitet er å fremme Svalbards utvikling og fredelige utnyttelse, mens et rettfærdig regime bare benyttes for å oppnå formålet. I tilsvarende retning trekker suverenitetsoverdragelsen og artikkel 9, ettersom Norge kan realisere en effektiv rettsorden i et tidligere ingenmannsland gjennom suverenitetsoverdragelsen, samtidig som øygruppen demilitariseres og traktatpartenes borgere fortsetter næringsaktiviteten.²³¹

Fokuserer man på formuleringen «Desirous [...] of seeing these territories provided with an equitable regime» [min understrekning] fremstår det imidlertid som om traktatpartenes hovedintensjon var å etablere et rettfærdig regime. Siden alle traktatbestemmelsene gjennomsyres av at Norges suverenitet er underlagt likebehandling, underbygger traktatens helhet at et «equitable regime» *også* er et hovedformål med Svalbardtraktaten.

Selv «equitable» innholdsmessig er usikkert, henviser det ifølge Churchill og Ulfstein enten til at statene kan fortsette med sine terra nullius-rettigheter eller byttehandelsbetraktninger.²³² Byttehandelsbetraktningene bygger på at Svalbardtraktaten var rettfærdig og balansert,

²²⁹ Se *US – Shrimp* (1998) avsnitt 17, omtalt i Kravik mfl. (2023) s. 87

²³⁰ Se *Snøkrabbe II* avsnitt 189. Høyesterett er imidlertid tvetydige her, ettersom Høyesterett i avsnitt 194 plutselig omtaler det som et formål.

²³¹ Lignende Jensen (2020) s. 19; Churchill og Ulfstein (2010) s. 571 og (2020) s. 273.

²³² Churchill og Ulfstein (2020) s. 273-274.

ettersom de originale traktatpartene oppga suverenitetskravene til fordel for likebehandling under Norges suverenitet.²³³ Sammenfattet anses altså ett av hovedformålene med Svalbardtraktaten «å sikre *rettferdig bruk* av ressursene».²³⁴

3.5.3 Er formålet tvetydig?

I formålstolkningen framhever Høyesterett fire momenter; likebehandling og videreføring av næringsinteresser, fredelig utnyttelse av Svalbard, hensynet til stabilitet og anomalien. Disse fire momentene tilsier ifølge Høyesterett at formålet er tvetydig.²³⁵ Siden formålet er blant de viktigste tolkningsfaktorene i denne saken, skal de fire formålsmomentene videre gjennomgå for å avklare om formålet virkelig er tvetydig.

Først behandler jeg formålet om likebehandling av ressursene og videreføring av næringsinteresser. Høyesterett innledningsvis understreker innledningsvis ved dette momentet at «signatarstatene [sikret] seg rett til likebehandling for de ressursene og aktivitetene som den gang var kjent innenfor [...] kyststatens suverenitet».²³⁶ Selv om traktatpartene ikke kunne forutse havrettens utvikling, kan det ifølge Høyesterett «ikke være tvil om at partene» med den uoppsigelige traktaten mente at likebehandlingsbestemmelsen skulle tilrettelegge «for en rettferdig fordeling av fiske- og jaktressursene også i fremtiden».²³⁷ Ubalansen med at «Norge alene høster fordelene av ressursene på sokkelen» kan ifølge Høyesterett tale for likebehandling på kontinentalsokkelen.²³⁸ På tross av ubalansen konkluderer Høyesterett med at formålet om likebehandling er tvetydig. Begrunnelsen er at Svalbardtraktaten «ikke [fastsetter] en generell likebehandlingsregel for all fremtidig ressursutnyttelse», men snarere knytter likebehandlingen til aktivitetsformer.²³⁹

Det fremstår logisk at et «equitable regime» tilsier likebehandling på kontinentalsokkelen, fordi traktatens balanse tilsynelatende er brutt. Når Høyesterett allikevel mener at formålet er tvetydig fordi traktaten mangler en «generell likebehandlingsregel for all fremtidig ressursutnyttelse», fremstår Høyesteretts begrunnelse selvmotsigende. Selvmotsigelsen er at Høyesterett selv bemerker at traktatpartene sikret likebehandling innenfor alle ressursene og

²³³ Anderson (2009) s. 372-375 og 380-381; Lignende generell betraktning i Villiger (2009) s. 427.

²³⁴ Bergo (2024) s. 27.

²³⁵ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 204.

²³⁶ Ibid. avsnitt 191.

²³⁷ Ibid. avsnitt 193.

²³⁸ Ibid. avsnitt 194.

²³⁹ Ibid. avsnitt 195.

aktivitetene som kyststatens suverenitet omfattet i 1920. Siden stridens kjerne er likebehandlingsreglenes geografiske *anvendelsesområde* kontra *likebehandlingen i seg selv*, kunne konflikten etter mitt syn like gjerne oppstått med en generell likebehandlingsregel. Dessuten gjennomsyrrer likebehandling traktaten, ettersom åtte av ti artikler nevner likebehandling minst én gang.²⁴⁰ Når Norges suverenitet omfatter større havområder, mens traktatpartenes rettigheter avgrenses til territorialfarvannet, kan det også hevdes at traktatens foreskrevne rettighetsbalanse er brutt.²⁴¹

I relasjon til det andre momentet om å sikre en fredelig utnyttelse av Svalbard, understøtter «ikke [formålet] nødvendigvis» ifølge Høyesterett at «alle traktatparter skal ha lik rett til utnyttelse av ressursene på kontinentalsokkelen».²⁴² Begrunnelsen er at «[h]avområdene utenfor Svalbard omfatter vesentlige marine økosystemer og må anses som svært sårbare områder», hvor «også betydelige stormaktsinteresser og sikkerhetspolitikk [gjør] seg gjeldende».²⁴³ Norge kan som «reguleringsmyndighet» riktignok «ivareta» miljøet «gjennom regelverk og håndheving».²⁴⁴ Likevel mener Høyesterett at «fremtidig utnyttelse av de potensielt store og vitale ressursene på kontinentalsokkelen kan skape konflikter knyttet til ressurstilgang og regulering, og at problemene og konfliktene blir større» med likebehandling på kontinentalsokkelen.²⁴⁵

Jeg har to innvendinger til Høyesteretts begrunnelse til dette momentet. For det første fremstår miljøargumentet underlig. FNs klimapanel har riktignok fastslått at Arktis er svært utsatt for klimaendringer.²⁴⁶ Likevel er ikke likebehandling på kontinentalsokkelen nødvendigvis miljøfiendtlig, ettersom Norge uansett kan forby miljøfiendtlig virksomhet.²⁴⁷ For det andre er Høyesteretts påstand spekulativ, ettersom Høyesterett ikke har noe belegg for å hevde at «konfliktene blir større» med likebehandling på kontinentalsokkelen.²⁴⁸ Faktisk har den norske løsningen som praktiseres i dag vært nokså konfliktfull i omtrent 50 år.²⁴⁹ Dessuten er det vanskelig å se hvordan likebehandling på kontinentalsokkelen er mer

²⁴⁰ Bergo (2024) s. 25.

²⁴¹ Anderson (2009) s. 381.

²⁴² Jf. Snøkrabbe II avsnitt 201.

²⁴³ Ibid. avsnitt 202.

²⁴⁴ I.c.

²⁴⁵ I.c.

²⁴⁶ Se IPCC (2021) og (2019) kapittel 3.

²⁴⁷ Lignende Bergo (2024) s. 25-26. Motsatt Jakobsen og Henriksen (2020) s. 219

²⁴⁸ Se Snøkrabbe II avsnitt 202.

²⁴⁹ Pedersen (2008) s. 238-253.

problematisk og konfliktfullt enn på land og i sjøterritoriet, hvor det ikke har vært like store konflikter.²⁵⁰

Det tredje momentet i formålstolkningen er «hensynet til stabilitet», som Høyesterett hevder «best ivaretas ved at ett land har rettighetene, jf. artikkel 77 [i havrettskonvensjonen]».²⁵¹ Begrunnelsen er havrettskonvensjonens fortale, hvor det fremgår at et formål var «å etablere en internasjonal rettsordning som 'will promote the peaceful uses of the seas and oceans' og 'the equitable and efficient utilization of their resources'».²⁵² Stabilitet-argumentet er ifølge Bergo «[e]nda svakere» enn argumentene til Høyesterett ved «fredelig utnyttelse». Bergo viser til at Svalbardtraktaten og havrettskonvensjonen har ulike rettferdighetsbegrep, og «ved tolking av Svalbardtraktaten er det dens formål som teller: dens rettferdighetsbegrep og forståelse av hva slags regime som er mest fredsskapende». I Svalbardtraktatens forstand henviser rettferdighet til «like næringsretter for alle parter».²⁵³ Bergos kritikk er berettiget etter min mening, fordi havrettskonvensjonen ikke kan benyttes etter Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 3 bokstav c, jf. kapittel 2.4.

Det siste momentet i formålstolkningen er konsekvenshensynet om at likebehandlingsreglenes manglende anvendelse på kontinentalsokkelen utgjør en anomali (uregelmessighet).²⁵⁴ Anomalien skyldes at Norge får større rettigheter utenfor territorialfarvannet enn innenfor, mens kyststatens rettigheter etter havrettskonvensjonen vanligvis avtar utenfor territorialfarvannet.²⁵⁵ To omstendigheter medførte at anomalien ikke ble «utslagsgivende» for Høyesteretts tolkning av artikkel 2. For det første oppstår anomalien ifølge Høyesterett «ikke innenfor traktaten, men som følge av en senere rettsutvikling utenfor dens anvendelsesområde».²⁵⁶ For det andre var det «vanskelig å se at anomaliargumentet gir støtte for ett bestemt tolkningsresultat», da likebehandling på kontinentalsokkelen avviker fra at kyststaten vanligvis har eksklusive utnyttelsesrettigheter på kontinentalsokkelen etter havrettskonvensjonen artikkel 77 nr. 2.²⁵⁷

²⁵⁰ Tilsvarende Skoghøy (2023) og (2024) s. 223; Bergo (2024) s. 26; Ulfstein (2023) under «Tar avstand». Churchill og Ulfstein (2010) s. 572 inntok tidligere samme synspunkt som Høyesterett, men snudde i Churchill og Ulfstein (2020) s. 276.

²⁵¹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 203.

²⁵² I.c.

²⁵³ Se Bergo (2024) s. 26.

²⁵⁴ Se Snøkrabbe II avsnitt 196-199.

²⁵⁵ Ibid. avsnitt 197.

²⁵⁶ Ibid. avsnitt 198.

²⁵⁷ Ibid. avsnitt 199.

Både Ulfstein og Skoghøy synes det er krevende å forstå at Høyesterett ikke innser anomalien.²⁵⁸ Når ingen av de imøtegår Høyesteretts begrunnelse for hvorfor anomalien ikke er utslagsgivende, er innvendingene etter mitt syn lite overbevisende, særlig da Ulfstein har benyttet anomaliargumentet lenge.²⁵⁹ Anomalien skyldes nemlig «den samtidige eksistensen av to separate rettslige systemer: Svalbardtraktaten på den ene siden, og havretten på den andre».²⁶⁰ Derfor framstår det naturlig at Svalbardtraktatens bestemmelser får *lex specialis*-virkning her.²⁶¹

Bergo innvender imidlertid at anomaliargumentet «handler ikke (kun) om å fjerne motstrid mellom to internasjonale rettsregimer [...] eller at statens tolking strider mot havrettens alminnelige system». Den «virkelige anti-logikken» ligger, ifølge Bergo, «i at Norge argumenterer for ubegrenset suverenitet i de ytre sonene *basert på en begrenset suverenitetstildeling på land*».²⁶² Bergos innvending svekkes av at Norges suverenitet etter artikkel 1 ikke er begrenset, ettersom Norge bare plikter å likebehandle traktatpartene ved myndighetsutøvelsen.²⁶³

Sammenfattet er det flere innvendinger mot Høyesteretts formålsvurdering. Innvendingene viser at Høyesteretts argumentasjon tidvis er selvmotsigende, underlig og lite holdbar. Havrettskonvensjonens rettferdighetsbegrep er dessuten ikke relevant for Svalbardtraktaten. Innvendingene tilsier at formålet ikke er tvetydig. Riktignok er anomaliargumentet tvetydig. Men anomaliargumentets tvetydighet kan etter mitt syn ikke være avgjørende, ettersom det er likebehandling ved næringsutøvelse og Svalbards fredelige utnyttelse som «står i forgrunnen» ved «tolkingen av artikkel 2».²⁶⁴ Derfor fremstår formålet etter mitt syn ikke tvetydig.

3.6 Statspraksis

Ifølge Høyesterett «foreligger det ikke» relevant statspraksis, da traktatpartene er «uenige om traktatens anvendelse». Derfor konkluderer Høyesterett med at det «ikke [kan] utlede[s] noen enighet om tolkingen». Høyesterett viser uttrykkelig til at EUs tildeling av snøkrabbelisenser

²⁵⁸ Ulfstein (2023) under «Tar avstand»; Skoghøy (2023) og (2024) s. 223.

²⁵⁹ Særlig da Ulfstein har fremholdt anomaliargumentet lenge, jf. Churchill og Ulfstein (2020) s. 290-291, (2010) s. 575-576 og (1992) s. 43. Tilsvarende Ulfstein (1995) s. 429.

²⁶⁰ Frostad og Helmersen (2023) s. 246.

²⁶¹ I.c.

²⁶² Bergo (2024) s. 29-30.

²⁶³ Kapittel 3.1.

²⁶⁴ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 190.

«har skjedd mot norske myndigheters protest».²⁶⁵ Siden traktatolkningens mål er å finne samtlige traktatparters intensjon,²⁶⁶ fremstår avgrensingen forsvarlig. Likevel burde Høyesterett etter min mening vurdert om ikke-ensartet statspraksis er relevant, særlig når rederiet anførte det.²⁶⁷ Høyesterett kunne også vurdert om fiskevernsonen utgjør statspraksis eller en etterfølgende avtale.²⁶⁸

3.7 Rettspraksis

Ved behandlingen av internasjonal rettspraksis nevner Høyesterett innledningsvis at folkerettslitteraturen har henvist til mange rettsavgjørelser, men Høyesterett avviser rettsavgjørelsene, utenom *Aegan Sea*-saken (1978), på grunn av manglende overføringsverdi.²⁶⁹ Hvilke rettsavgjørelser Høyesterett refererer til, utenom *Aegan Sea*-saken, er uklart, ettersom Høyesterett hverken nevner hvilke rettsavgjørelser folkerettslitteraturen henviser til eller spesifikk folkerettslitteratur om temaet. Høyesteretts metode blir dermed vanskeligere å etterprøve, og derfor har det vært mer krevende å undersøke om slutningene er korrekte.

Videre er den beskjedne rettspraksisbruken betenkelig i lys av Høyesteretts tidligere uttalelse om at prejudikater tillegges stor vekt i ICJs praksis.²⁷⁰ Hvis internasjonale rettsavgjørelser virkelig er tungtveiende, er det underlig at Høyesterett hverken behandler rettspraksis nærmere eller begrunner eksplisitt avgjørelsens manglende overføringsverdi.

Ved behandlingen av *Aegan Sea*-saken tillegger Høyesterett derimot rettspraksis det fokuset rettspraksis fortjener, ettersom Høyesterett eksplisitt begrunner hvorfor «dommen [ikke] gir veiledning for vår sak». Ifølge Høyesterett skyldes den manglende overføringsverdien at «'territorial status' i motsetning til 'territorial waters'» både er «en åpen formulering som etter sitt innhold er egnet til å fange opp en rettsutvikling» og en angår «en helt annen form for regulering».²⁷¹

²⁶⁵ Ibid. avsnitt 206-207.

²⁶⁶ Kapittel 2.2.2.

²⁶⁷ Kapittel 2.5.1.

²⁶⁸ Henriksen (2023a) s. 483.

²⁶⁹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 208

²⁷⁰ Ibid. avsnitt 108.

²⁷¹ Ibid. avsnitt 209.

Selv om Høyesterett behandler *Aegan Sea*-saken grundigere og dermed etter mitt syn gjør fremstillingen både mer nyansert, tillitsfull og etterprøvbar, har behandlingen av saken likevel svakheter. Høyesterett begrunner eksempelvis hverken hvordan reguleringsformene er forskjellige eller hvordan «territorial waters» er mindre egnet til å fange opp en rettsutvikling. Selv om det er «*litt* forskjellige uttrykk», mener Bergo at «det er vanskelig å se en relevant forskjell etter presumsjonsregelen» da «[b]egge er generiske uttrykk i langvarige traktater» som dermed «tilsier at internasjonal rettsutvikling skal bestemme innholdet».²⁷² Høyesterett behandler heller ikke den motsatte presumsjon fra *Aegan Sea*-saken avsnitt 77, om at «a person transferring valuable property rights to another intends only to transfer the rights which he possess at that time» [min understreking]. Norge mister «ingen eksisterende rettigheter» ved likebehandling på kontinentalsokkelen, da «Norge [kun] mister [...] rettigheter vi verken hadde eller fikk tildelt i 1920, og heller ikke var ment å få».²⁷³

Folkerettslitteraturen benytter ellers *Oljeplattformsaken* (2003), hvor «the territories» til Iran og USA omfattet kontinentalsokkelen, for en utvidende tolkning. I samme retning benyttes også flere rettsavgjørelser om dynamisk fortolkning. Motsatt vei benyttes *Oljekonsesjonssakene* (1951), hvor to voldgiftsretter mente at oljekonsesjonene som ble tildelt før kontinentalsokkelens opprinnelse ikke omfattet kontinentalsokkelen. *Arbitral Award* (1989) og *Guyana/Suriname* (2007) benyttes også mot en anvendelse på kontinentalsokkelen, men begge har liten overføringsverdi. Selv om rettspraksisen fremstår tvetydig, er det flere innvendinger mot alle rettsavgjørelsene.²⁷⁴ Innvendingene kan gjøre at rettspraksisen enten ikke er overførbar slik Høyesterett poengterer eller at rettspraksisen er mindre tvetydig enn man skulle tro. Høyesterett burde derfor behandlet rettsavgjørelsene uttrykkelig.

3.8 Folkerettslitteraturen

Høyesterett behandler ikke folkerettslitteraturen fordi litteraturen «ikke [gir] noe entydig bilde av hvordan Svalbardtraktaten bør tolkes».²⁷⁵ Avgrensningen mot folkerettslitteraturen er etter mitt syn metodisk korrekt, da folkerettslitteraturens vekt er svak.²⁷⁶ ICJ har eksempelvis kun

²⁷² Bergo (2024) s. 30.

²⁷³ Ibid. s. 31.

²⁷⁴ *Oljeplattformsaken* (2003); *Oljekonsesjonssakene* (1951); *Arbitral Award* (1989); *Guyana/Suriname* (2007); For nærmere omtale se Churchill og Ulfstein (2020) s. 271-273 og 286-288 og (2010) s. 576-582; Ruud og Ulfstein (2023) s. 169-170.

²⁷⁵ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 211.

²⁷⁶ Jf. kapittel 1.4.2.

henvist til folkerettslitteraturen syv ganger.²⁷⁷ Avgrensingen er imidlertid i det minste laget. Høyesterett sier eksempelvis hverken noe om hvilken konklusjon som er rådende i folkerettslitteraturen eller om folkerettslitteraturens konklusjon skyldes teoretikernes nasjonalitet.²⁷⁸ Høyesterett sier heller ingenting om de anerkjente folkerettsforfatterne hovedsakelig konkluderer med noe annet enn ikke-ankjente folkerettsforfattere.

3.9 Høyesteretts konklusjon angående «territorial waters»

Avslutningsvis harmoniserer Høyesterett de ulike tolkningsfaktorene. Ifølge Høyesterett «åpner ikke» en statisk traktattolkning for «en utvidende eller analogisk tolkning som kan gi likebehandlingsregelen [...] anvendelse på kontinentalsokkelen»,²⁷⁹ noe Høyesterett underbygger med en kontekstuell tolkning og forhandlingshistorien.²⁸⁰ Siden «territorial waters» i 1920 hadde et «rettslig kjerneinnhold» nokså tilsvarende dagens innhold, har det ifølge Høyesterett «ikke skjedd noen folkerettslig utvikling som gjør at begrepet 'territorial waters' i dag» skal tolkes dynamisk til å omfatte «områdene utenfor sjøterritoriet».²⁸¹ Anomaliargumentet er «ikke [...] utslagsgivende for tolkningen» fordi argumentet er tvetydig. Høyesterett henviser dessuten til at traktaten «ikke [oppstiller] en generell likebehandlingsregel» og at «traktatens formål gir ikke utvetydig og klar støtte for en utvidende tolkning».²⁸² Ut ifra disse momentene omfattes rederiets tolkningsalternativ «ikke av ordlyden» og er derfor «en endring av traktaten som forutsetter en enighet mellom traktatpartene», som ikke foreligger. Høyesterett konkluderer dermed med at Svalbardtraktaten artikkel 2 ikke gjelder på kontinentalsokkelen utenfor Norge.²⁸³

Siden rommet for en dynamisk tolkning er begrenset, fremstår det etter mitt syn som om det avgjørende momentet for Høyesterett var at formålets tvetydighet. Høyesterett nevner i harmoniseringen hverken statspraksis, rettspraksis eller folkerettslitteraturen, noe som naturligvis henger sammen med at Høyesterett mente at disse tolkningsfaktorene enten ikke

²⁷⁷ Helmersen (2021) s. 45.

²⁷⁸ Frostad og Helmersen (2024) s. 248.

²⁷⁹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 216.

²⁸⁰ Ibid. avsnitt 212-214.

²⁸¹ Ibid. avsnitt 215-216.

²⁸² Ibid. avsnitt 217-218.

²⁸³ Ibid. avsnitt 219-220.

var relevante, overførbare eller entydige.²⁸⁴ Dermed har Høyesterett ikke tilstrekkelige momenter som taler for en utvidende tolkning av «territorial waters». Høyesteretts harmonisering fremstår naturlig ut ifra resonnementene Høyesterett gjorde ved tolkningen av de enkelte tolkningsfaktorene. Når det andre tolkningsalternativet medfører en traktatendring som traktatpartene ikke enes om,²⁸⁵ impliserer Høyesterett etter mitt syn at det motsatte tolkningsresultatet hadde vært illojal.²⁸⁶

Når formålsforståelsen blir avgjørende for tolkningsresultatet, kan en noe mer formålsrettet tolkning medføre det motsatte resultatet. En slik tolkning er ikke utenkelig.²⁸⁷ Dette mener jeg fordi argumentet om en manglende generell likebehandlingsregel fremstår selvmotsigende i lys av at traktatpartene sikret seg likebehandling innenfor alle ressursene og aktivitetene som i 1920 lå innenfor kyststatens suverenitet. Siden det er likebehandlingsreglenes *anvendelsesområde* kontra *likebehandlingen i seg selv* som er stridens kjerne, kunne konflikten etter mitt syn like gjerne oppstått med en generell likebehandlingsregel, da havretten fortsatt hadde utviklet seg adskilt fra Svalbardtraktaten.

3.10 Tolkningen av artikkel 3

3.10.1 Adgang- og oppholdsretten

Deretter behandler Høyesterett Svalbardtraktaten artikkel 3. Artikkelens første ledd fastsetter at traktatpartenes nasjonalborgere skal ha «equal liberty of access and entry» i «waters, fjords and ports of the territories specified in Article 1».²⁸⁸ Ved behandlingen av første ledd, avviser Høyesterett først at «waters» er generisk.²⁸⁹ Avvisningen begrunnes med at likebehandlingsretten gjelder i «øygruppens 'waters', fjorder og havner, som i første del av bestemmelsen står i sammenheng med retten til adgang og opphold».²⁹⁰ Ifølge Høyesterett er det unaturlig at «waters» omfatter farvannene utenfor sjøterritoriet, da havområdene utenfor territorialfarvannet var det frie hav i 1920.²⁹¹ Avslutningsvis avfeier Høyesterett at ordet

²⁸⁴ Kapittel 3.6-3.8.

²⁸⁵ Snøkrabbe II avsnitt 219.

²⁸⁶ Lignende Reinhold (2013) bokstav D3.

²⁸⁷ Tilsvarende Skodvin (2023) s. 128.

²⁸⁸ Jf. Svalbardtraktaten artikkel 3 første ledd.

²⁸⁹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 222-223.

²⁹⁰ I.c.

²⁹¹ I.c.

«waters» har et annet meningsinnhold ut ifra traktatens forhistorie.²⁹² Flere folkerettsforfattere er enige i Høyesteretts argumentasjon.²⁹³

Høyesterett gjør rett i å behandle adgangs- og oppholdsretten kort, ettersom temaet *adgangs- og oppholdsrett* er mindre interessant ved *snøkrabbefangst*. Derfor fremstår ikke artikkelen som nødvendig for å løse hovedspørsmålet, slik at uttalelsene ligner et obiter dictum. Obiter dictum-synspunktet forsterkes av at temaet behandles i forbifarten for å besvare rederiets anførsel, selv om Høyesterett tilsynelatende allerede har konkludert. Men siden forståelsen av «waters» kan gi tolkningsbidrag til «territorial waters», kunne Høyesterett etter mitt syn heller behandlet artikkel 3 i en kontekstuell tolkning av artikkel 2.

Selv om Høyesterett gjør rett i å behandle temaet kort, medfører Høyesteretts korte framstilling til ensidighet. Artikkelen er, etter mitt syn, flertydig. Termen «waters» står riktignok i sammenheng med formuleringen «of the territories specified in Article 1», slik at det fremstår som om ordlyden henviser til «territorial waters». Når en traktat benytter to ulike, men lignende termer, presumeres en traktat til å være konsistent «in the way it uses its terms».²⁹⁴ Uttrykkenes likhet tilsier dermed at «waters» har samme geografiske omfang som «territorial waters».²⁹⁵ Traktatpartenes tilsynelatende ubevisste begrepsforhold underbygger denne tolkningen.²⁹⁶

I motsetning til Høyesterett som mener at det ikke er kilder for at artikkel 3 første ledd skal være videre geografisk enn artikkel 2,²⁹⁷ mener jeg at slike kilder foreligger. Presumsjonen om at lignende traktattermer tolkes tilsvarende, er nemlig ikke en «absolute rule».²⁹⁸

Likebehandlingsrettens anvendelsesområde beskrives riktignok med termer som henviser til vannområder innenfor territorialfarvannet. «Waters» fremstår imidlertid mer fleksibelt enn «territorial waters». På fransk er uttrykket enda mer fleksibelt. Svalbardtraktaten benytter vanligvis uttrykket «eaux territoriales» (territorial waters) på fransk. Artikkel 3 første ledd benytter imidlertid formuleringen «dans les eaux [...] des régions visées à l'article I», som henviser til farvannene i *regionene* nevnt i artikkel 1.²⁹⁹ Siden kun denne bestemmelsen

²⁹² Ibid. avsnitt 224.

²⁹³ Frostad og Helmersen (2023) s. 245; Skoghøy (2024) s. 221-222.

²⁹⁴ Jf. *Rhine Chlorides* (2004) avsnitt 91, som vist i Gardiner (2015) s. 209.

²⁹⁵ Lignende Churchill og Ulfstein (1992) s. 33-34.

²⁹⁶ Svalbardtraktatens forarbeider s. 58-59; Tilsvarende Snøkrabbe II avsnitt 224.

²⁹⁷ Snøkrabbe II avsnitt 225.

²⁹⁸ Jf. *Rhine Chlorides* (2004) avsnitt 91.

²⁹⁹ Lignende Churchill og Ulfstein (1992) s. 34.

benytter «les eaux [...] des regions» (regionenes farvann), kan begrepsulikhetene tilsi at bestemmelsen har et annet geografisk anvendelsesområde enn artikkel 2. «Waters»/«les eaux» fremstår også mer generisk etter mitt syn enn «territorial waters»/«eaux territoriales», slik at ICJs dynamiske presumsjon er anvendelig. Rettsutviklingen underbygger en dynamisk tolkning ettersom skipsfarten allerede ferdes nokså fritt i disse havområdene.³⁰⁰ Dessuten kan konsekvensbetraktninger tilsi at alle traktatpartene må ha en lik adkomstrett på kontinentalsokkelen utenfor territorialfarvannet, hvis ikke blir lik jakt- og fiskerett i farvannet innenfor illusorisk.

Poenget her er ikke å fastslå at «waters» har et annet anvendelsesområde enn «territorial waters», men snarere å vise at flere momenter tilsier at uttrykkene *kan ha* et ulikt anvendelsesområde. Derfor burde Høyesterett behandle artikkel 3 første ledd grundigere.

3.10.2 Næringsrettet likebehandling

Avslutningsvis behandler Høyesterett artikkel 3 annet ledd, som fastsetter at traktatpartenes nasjonalborgere skal likebehandles ved «exercise and practice of all maritime, industrial, mining or commercial enterprises» på «land and in the territorial waters». Høyesterett fastslår at «territorial waters» må tolkes tilsvarende som i artikkel 2, og behandler dermed ikke leddet nærmere.³⁰¹ Høyesterett må roses for å tolke traktatbestemmelsene kontekstuellet slik at det skapes en indre harmoni.

³⁰⁰ Havrettskonvensjonen artikkel 58, 78 og 87.

³⁰¹ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 226.

4 Ivaretar Høyesterett «good faith»?

4.1 Generelt

Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1 sitt prinsipp om «good faith» styrer både tolkningen og avveiningen mellom tolkningsfaktorene.³⁰² Siden prinsippet styrer hele rettsanvendelsesprosessen, er det etter min mening interessant å vurdere om Høyesterett ivaretar «good faith» i Snøkrabbe II, særlig da Skoghøy *tilsynelatende* har kritisert Høyesteretts lojalitet.³⁰³ Videre vurderes derfor noen omstendigheter rundt høyesterettsdommen som kan være uforenlig med «good faith».

4.2 En for bokstavelig tolkning?

Den første grunnen til at Høyesterett kan fremstå lite lojale i tolkningsprosessen skyldes ordlydens fokus. Som vist i kapittel 2.2.3, samsvarer høyesterettsuttalelsene om at ordlyden er utgangspunktet for traktattolkningen med gjeldende folkerett. Samtidig fokuserer Høyesterett, som vist nedenfor, kanskje tidvis for mye på ordlyden slik at Høyesteretts tolkning kan fremstå for bokstavelig. Som nevnt skal «good faith» motvirke en altfor bokstavelig tolkning gjennom hensyntagelse av andre tolkningsfaktorer,³⁰⁴ og en for bokstavelig tolkning kan krenke prinsippet.³⁰⁵

At Høyesterett tidvis kan være for bokstavelige i tolkningen illustreres godt av Skoghøy. Skoghøy mener at det fremstår selvmotsigende «når Høyesterett på den ene siden fremhever ordlyden som det beste uttrykk for partenes felles forståelse samtidig med at retten på den annen side konstaterer at partene ved inngåelsen av traktaten *ikke hadde 'forutsetninger for å forutse utviklingen av havretten som skjedde i andre halvdel av det 20. århundre, og som utvidet kyststatens rettigheter i sjøområdene'* (avsnitt 193)».³⁰⁶ Ulfstein mener også at «det kan stilles spørsmål ved om Høyesterett «har vektlagt ordlyden for mye i en traktat som ble

³⁰² Jf. kapittel 2.2.6.

³⁰³ Skoghøy (2023).

³⁰⁴ Kapittel 2.2.6; ILC Yearbook 1966 s. 211.

³⁰⁵ Bjørge (2013) s. 103.

³⁰⁶ Skoghøy (2024) s. 221; Skoghøy (2023).

inngått 'for ubestemt tid', og hvor partene ikke hadde '*forutsetninger for å forutse utviklingen av havretten*'.³⁰⁷

Flere sitater underbygger etter mitt syn at Høyesteretts tolkning kan virke for bokstavelig, da sitatene fremstår selvmotsigende. Høyesterett poengterer eksempelvis at «Svalbardtraktaten ikke fastsetter en generell likebehandlingsregel for all fremtidig ressursutnyttelse», noe som talte imot en anvendelse på kontinentalsokkelen.³⁰⁸ Samtidig anerkjenner Høyesterett i andre retningen at «signatarstatene [sikret] seg rett til likebehandling for de ressursene og aktivitetene som den gang var kjent innenfor [...] kyststatens suverenitet» og «det kan ikke være tvil om at partene mente at retten til likbehandling» skulle tilrettelegge «for en rettferdig fordeling av fiske- og jaktressursene også i fremtiden».³⁰⁹ Innvendingene til Skoghøy og Ulfstein er altså etter mitt syn berettiget, da selvmotsigelsene gjør at det kan stilles spørsmål ved om Høyesterett vektlegger ordlyden for mye i et spørsmål som traktatpartene ikke kunne forutse.

Selvmotsigende utsagn kan imidlertid fort finnes i en dom på over 200 avsnitt hvor Høyesterett vurderer og harmoniserer kolliderende momenter. Innvendingene viser etter mitt syn derfor snarere hvor krevende balansen mellom en for bokstavelig og en for formålsrettet tolkning er.

4.3 Geografisk samsvar mellom jurisdiksjonen og likebehandlingsprinsippet

Den andre grunnen til Høyesterett kan fremstå lite lojal er at Norges jurisdiksjon og likebehandlingsbestemmelsene ikke lenger samsvarer geografisk. Høyesterett poengterer at «[k]onteksten» underbygger at «signatarstatene i 1920 mente at 'territorial waters' skulle bety havområdet hvor Norge fikk suverenitet».³¹⁰ Sagt med andre ord var altså traktatpartenes intensjon i 1920 at likebehandlingsprinsippet og Norges jurisdiksjon samsvarte geografisk. Selv om Norge bare har suverene rettigheter på kontinentalsokkelen, kan traktatpartenes intensjon nå hevdes å være brutt.

³⁰⁷ Ulfstein (2023) under «Tar avstand».

³⁰⁸ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 195 og 217; Kapittel 3.5.3.

³⁰⁹ Ibid. avsnitt 191 og 193.

³¹⁰ Ibid. avsnitt 178.

Ifølge Skoghøy er det «ingen holdepunkter for at likebehandlingsprinsippet i Svalbardtraktaten artikkel 2 skal ha et snevrere geografisk rekkevidde enn Norges jurisdiksjon over øygruppen». Når Norge får økt kontroll over utenfor territorialfarvannet, tilsier en lojal traktatolkning ifølge Skoghøy at «det geografiske anvendelsesområdet for likebehandlingsprinsippet må utvides tilsvarende». Synspunktet understøtter han med at Norge aldri hadde fått suverene rettigheter på kontinentalsokkelen dersom Svalbardtraktaten ikke anerkjente Norges suverenitet. Skoghøy hevder også at kontinentalsokkelen ikke hadde blitt forskjellsbehandlet fra territorialfarvannet dersom kyststaten i 1920 hadde kontinentalsokkel-rettighetene. Ifølge Skoghøy er det «intet i forhistorien som tilsier at Norge skulle få mer omfattende rettigheter til sjøområdene rundt Svalbard dersom kyststatenes jurisdiksjon over sjøområdene senere skulle bli utvidet».³¹¹

Churchill og Ulfstein argumenterer tilsvarende *tilsynelatende* ut ifra de samme momentene, men viser også til at Norge *selv* foreslo likebehandlingen i «territorial waters». En utvidelse av likebehandlingsbestemmelsenes anvendelsesområde hadde derfor ifølge dem vært like ukontroversielt som likebehandlingen i territorialfarvannet, men de anerkjenner at argumentasjonen er ganske spekulativ.³¹²

Sammenfattet tilsier omstendigheter at Norges jurisdiksjon og likebehandlingsprinsippet skulle være like omfangsrikt geografisk. Omstendighetene er traktatpartenes intensjon, at Norges suverene utnyttelsesrettigheter avhenger Svalbardtraktaten og forhandlingshistorikken. Argumentasjonen svekkes imidlertid av at havrettens utvikling har skjedd utenfor Svalbardtraktatens system. Dessuten kan man etter mitt syn neppe vite hvordan Svalbards suverenitetsspørsmål ville blitt løst 100 år senere, særlig dagens havrett fokuserer på omfattende kyststatsjurisdiksjon fremfor havets friheter.³¹³

4.4 Tidvis en ensidig framstilling

Den tredje grunnen til at Høyesterett kan fremstå lite lojale skyldes at Høyesterett ved bruken av visse tolkningsfaktorer kan fremstå ensidig. Høyesterett redegjør eksempelvis for rederiets anførsler, men anførslene avvises ofte uten å benytte rederiets anførte kilder.³¹⁴ Høyesterett

³¹¹ Se Skoghøy (2023) og (2024) s. 221-222; Lignende Vylegzhanin (2007) s. 57.

³¹² Churchill og Ulfstein (2020) s. 285-286 og 274-275.

³¹³ Treves (2017) s. 3-23.

³¹⁴ Skodvin (2023) s. 127.

avgrenser eksempelvis mot statspraksis uten å avklare om ikke-ensartet statspraksis er relevant, slik rederiet anfører. Videre viser Høyesterett ikke hvorfor andre rettsavgjørelser enn *Aegan Sea*-saken ikke har overføringsverdi, noe som fremstår inkonsekvent med høyesterettsuttalelsen om at ICJs «prejudikater [har] stor vekt».³¹⁵ Motsetningsvis er avgrensningen mot folkerettslitteraturen ikke ensidig, men etter mitt syn kan uenigheten blant de fremste folkerettsforfatterne skape et inntrykk av at rettskildebildet er mer åpent enn det Høyesterett antyder. Høyesterett begrunner imidlertid avgrensningene nokså godt.³¹⁶ Hvorvidt Høyesteretts ensidige, men juridisk korrekte framstilling, er problematisk etter «good faith», er rettslig uavklart.

4.5 Rimelighetsbetraktninger

Videre kan Høyesteretts tolkningsresultat fremstå urimelig ettersom løsningen kan fremstå uforenlig med likedelingen som gjennomsyrrer hele Svalbardtraktaten.

Rimelighetsbetraktninger omfattes av «good faith», men åpner kun for å vektlegge rimelighet innenfor Wienkonvensjonens tolkningsregler.³¹⁷

Rimelighet kan altså kun vektlegges av Høyesterett dersom «territorial waters» omfatter kontinentalsokkelen etter Wienkonvensjonens tolkningsregler. Hvis tolkningsreglene stenger for rederiets tolkningsalternativ, vil rederiets tolkningsalternativ påføre traktatpartene nye forpliktelser. Forstår man tolkningsfaktorenes tolkningsbidrag slik Høyesterett gjør, kan hvorvidt det er urimelig at likebehandlingsreglene ikke omfatter kontinentalsokkelen altså ikke vektlegges, da tolkningsresultatet endrer traktatforpliktelsene.³¹⁸ Dersom tolkningsfaktorenes tolkningsbidrag forstås annerledes, er det muligens et større, men fortsatt snevert, spillerom for å hevde at tolkningsresultatet er urimelig.

4.6 Sammenfattet

Sammenfattet kan enkelte omstendigheter tilsi at Høyesterett ikke ivaretar «good faith» etter Wienkonvensjonen artikkel 31 nr. 1. Omstendighetene er at Høyesterett *muligens* tolker traktaten for bokstavelig, i for liten grad ivaretar geografisk likhet mellom Norges jurisdiksjon

³¹⁵ Jf. Snøkrabbe II avsnitt 108.

³¹⁶ Kapittel 3.6-3.8.

³¹⁷ Kapittel 2.2.6.

³¹⁸ Snøkrabbe II avsnitt 200 og 219.

og likebehandlingsprinsippet, samt tidvis har en ubalansert framstilling. Samtidig svekker, som vist, en rekke omstendigheter disse innvendingene. I tillegg er Høyesteretts tolkninger og avveininger hovedsakelig balanserte og grundige, ikke selektive og basert på objektive momenter. Høyesteretts tolkninger og avveininger gjennomføres altså uten spissfindighet. Siden terskelen for en «bad faith»-tolkning er høy,³¹⁹ ivaretar Høyesterett etter mitt syn kravet om «good faith».

³¹⁹ Brabandere og Damme (2015) s. 55-56; Gardiner (2015) s. 168.

5 Avsluttende bemerkninger

Som vist er Høyesteretts forståelse av Wienkonvensjonens tolkningsprinsipper hovedsakelig forbilledlig, da Høyesterett forstår Wienkonvensjonen i tråd med konvensjonsteksten og internasjonal rettspraksis. Høyesterett viser i tillegg god oversikt over folkeretten og (forhåpentligvis) en evne til å justere kursen for fremtidige dynamiske tolkninger. Etter mitt syn burde Høyesterett behandlet hvorvidt statspraksis kan være ikke-ensartet og bruken av havrettskonvensjonens fortale som et støtteargument i formålstolkningen av «territorial waters». Selv om Høyesterett ikke behandler slike teoretiske uenigheter etter Wienkonvensjonen, er den manglende behandlingen av disse temaene uansett ikke utslagsgivende for tolkningsresultatet. Høyesteretts metodiske standpunkt samsvarer derfor med gjeldende folkerett.

Videre er Høyesteretts tolkning av «territorial waters» grundig og de materielle valgene ved tolkningen er hovedsakelig forsvarlige, selv om Høyesterett tidvis er ubalansert. Denne analysen av Snøkrabbe II illustrerer at svaret på likebehandlingsbestemmelsenes geografiske rekkevidde hovedsakelig avhenger av hvor bokstavelig eller formålsrettet tolkningsstil rettsanvenderen inntar. Høyesterett gjør rett i å prioritere ordlyden for å avklare traktatpartenes intensjon. Det *sentrale spørsmålet* er imidlertid om formålet virkelig er tvetydig og om vektleggingen av ordlyden går for mye på bekostning av formålet. Her er det som vist rom for å diskutere om Høyesteretts materielle valg er riktige.

De andre tolkningsfaktorene er riktignok også viktige for Høyesteretts konklusjon, men er etter mitt syn mindre rom for å diskutere fordi tolkningsfaktorene enten er entydige eller tvetydige. Som vist tilsier ordlyden og konteksten at «territorial waters» ikke omfatter kontinentalsokkelen. I tillegg er rommet for en dynamisk tolkningsstil klart begrenset. Videre er statspraksisen ikke-ensartet og dermed både lite viktig og tvetydig. Rettspraksis og folkerettslitteraturen er også tvetydige. Siden de sistnevnte tolkningsfaktorene er tyvetidige, kan en annen forståelse av disse tolkningsfaktorene, særlig rettspraksis som tillegges mye vekt, kombinert med en mer formålsrettet tolkning medføre det motsatte resultatet.

Rettskilde- og litteraturliste

Nasjonale rettskilder

Lover

Svalbardloven	Lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard.
Økonomisk soneloven	Lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone.
Havressursloven	Lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser.

Forskrifter

Forskrift om fiskevernsoner ved Svalbard	Forskrift 3. juni 1977 nr. 6 om fiskevernsoner ved Svalbard.
Konsesjonsforskriften	Forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst.
Snøkrabbeforskriften	Forskrift 19. desember 2014 nr. 1836 om forbud mot fangst av snøkrabbe.

Høyesterettspraksis

Fiskevernsonen ved Svalbard I	Rt. 1996 s. 624 A
Fiskevernsonen ved Svalbard II	Rt. 2006 s. 1498 A
Hysesaken	Rt. 2014 s. 272 A
Flyktningstatus-saken	HR-2017-569-A

Smutthullsaken	HR-2017-2257-A
Ankefremming av Snøkrabbe I	HR-2018-1028-U
Snøkrabbe I	HR-2019-282-S
Aldersgrensesaken	HR-2022-2329-A
Snøkrabbe II	HR-2023-491-P

Andre norske rettskilder

Meld. St. 22 (2016-2017)	Meld. St. 22 (2016-2017) Hav i utenriks- og utviklingspolitikken.
Tingrettens avgjørelse i Snøkrabbe II	TOSL-2020-149327
Lagmannsrettens avgjørelse i Snøkrabbe II	LB-2021-140840

Internasjonale rettskilder

Traktater

1882 Nordsjøfiskerikonvensjonen	Agreement relating to the International Convention for Regulating the Police of the North Sea Fisheries signert i Hauge 6 May 1882, opphevd 26. september 1976, 310 UNTS s. 145.
1884 Pariskonvensjonen av 1884	Convention for the Protection of Submarine Telegraph Cables, signert i Paris 14. mars 1884, ikrafttredelse 1. mai 1888.

- 1901 Fiskeri utenfor Færøyene og Island-
konvensjonen Convention between the United
Kingdom and Denmark for Regulating
the Fisheries Outside Territorial Waters
in the Ocean Surrounding the Faroe
Islands and Iceland (Storbritannia-
Danmark), signert i London 24. juni
1901, opphevd 3. oktober 1951.
- 1904 London-konvensjonen Convention between the United
Kingdom and France respecting
Newfoundland, and West and Central
Africa (Storbritannia-Frankrike), signert
i London 8. april 1904.
- 1919 Pariskonvensjonen av 1919 Convention relating to the regulation of
Aerial Navigation (with additional
Protocol), signert i Paris 13. oktober
1919, ikrafttredelse 29. mars 1922, 11
LNTS s. 173.
- 1920 Svalbardtraktaten Treaty concerning the Archipelago of
Spitsbergen, signert i Paris 9. februar
1920, ikrafttredelse 14. august 1925, 2
LNTS s. 7.
- 1920 Fredsavtalen Finland-Russland Fredsfördraget i Dorpat (Finland-
Russland), signert i Tartu 14. oktober
1920, 3 LNTS s. 6.
- 1921 Ålandkonvensjonen Convention relating to the Non-
Fortification and Neutralisation of the
Aaland Islands, signert i Geneva 20.
oktober 1921, 9 LNTS s. 211.

1945	FN-pakten	Charter of the United Nations, signert 26. juni 1945 i San Francisco, ikrafttredelse 24. oktober 1945.
1945	ICJs statutter	Statute of the International Court of Justice, signert 26. juni 1945 i San Francisco, ikrafttredelse 24. oktober 1945.
1946	Hvalfangstkonvensjonen	International Convention for the Regulation of Whaling, signert i Washington 2. desember 1946, ikrafttredelse 10 november 1948, 161 UNTS s. 72.
1950	EMK	Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as amended by Protocols Nos. 11, 14 and 15, signert i Roma 4. november 1950, ikrafttredelse 3. september 1953, ETS 5.
1951	Flyktningkonvensjonen	Convention relating to the Status of Refugees, signert i Geneve 28. juli 1951, ikrafttredelse 22. april 1954, 189 UNTS s. 137.
1965	ICSID-konvensjonen	Convention on the settlement of investment disputes between States and nationals of other States, signert 18. mars 1965 i Washington, ikrafttredelse 14. oktober 1966, 575 UNTS s. 159.
1966	Rasediskrimineringskonvensjonen	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, signert i New York 7.

- mars 1966, ikrafttredelse 4. januar 1969, 660 UNTS s. 195.
- 1969 Wienkonvensjonen
Vienna Convention on the Law of Treaties, signert i Vienna 23. mai 1969, ikrafttredelse 27. januar 1980, 1155 UNTS s. 331.
- 1980 NEAFC-konvensjonen
Convention on Future Multilateral Cooperation in North-East Atlantic Fisheries, signert i London 18. november 1980, ikrafttredelse 17. mars 1982, 1285 UNTS s. 129.
- 1982 Havrettskonvensjonen
United Nations Convention on the Law of the Sea, signert i Montego Bay 10. desember 1982, ikrafttredelse 16. november 1994. 1833 UNTS s. 397.
- 1992 EØS-avtalen
Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, signert i Oporto 2. mai 1992, ikrafttredelse 1. januar 1994.
- 1992 Den bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalen mellom Norge og Latvia
Agreement between Norway and Latvia on the mutual promotion and protection of investments (Norge-Latvia), signert 16. juni 1992, ikrafttredelse 1. desember 1992. Opphørte 27. mars 2023.
- 1992 Den bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalen mellom Norge og Litauen
Agreement between Norway and Lithuania on the promotion and mutual protection of investments (Norge-Litauen), signert i Vilnius 16. juni 1992, ikrafttredelse 19. desember 1992. Opphørte 22. desember 2022.

Internasjonale rettsavgjørelser

Avgjørelser fra EMD

Banković v. Belgium [GC] (2001)

Banković and Others v. Belgium and Others [GC], App. No. 55207/99, 2001.

Demir and Baykara v. Turkey [GC] (2008)

Demir and Baykara v. Turkey [GC] 2008, App. No. 34503/97.

Avgjørelser i EU-/EØS-systemet

ESAs avvisning av Snøkrabbe-klagen (2017)

EFTA Surveillance Authority Decision No.: 173/17/COL, 4. oktober 2017, «closing a complaint case against the Norwegian Government concerning restrictions on commercial fishing or catching of snow crab».

Latvia v. European Commission (2020)

Republic of Latvia v. European Commission, T-293/18, EU:T:2020:29, 30. januar 2020.

Avgjørelser og rådgivende uttalelser fra ICJ

Aegan Sea (1978)

Aegean Sea Continental Shelf, Judgment, I.C.J. Reports 1978, p. 3.

Arbitral Award (1991)

Arbitral Award of 31 July 1989 (Guinea-Bissau/Senegal), Judgment, I.C.J. Reports 1991, p. 53.

- Atomvåpensaken* (1996) *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1996, p. 226.
- Costa Rica v. Nicaragua* (2009) *Dispute regarding Navigational and Related Rights (Costa Rica v. Nicaragua)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009, p. 213.
- El Salvador v. Honduras* (1992) *Case Concerning the Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador/Honduras: Nicaragua intervening)*, Judgment, I.C.J. Reports 1992, p. 351.
- Fisheries Jurisdiction* (1973) *Fisheries Jurisdiction (United Kingdom v. Iceland)*, Jurisdiction of the Court, Judgment, I.C.J. Reports 1973, p. 3.
- Indonesia v. Malaysia Case* (2002) *Sovereignty over Pulau Ligitan and Pulau Sipadan (Indonesia/Malaysia)*, Judgment, I.C.J. Reports 2002, p. 625.
- Israeli Wall Advisory Opinion* (2004) *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 2004, p. 136.
- Kasikili/Sedudu Island* (1999) *Kasikili/Sedudu Island (Botswana/Namibia)*, Judgment, I.C.J. Reports 1999, p. 1045.
- Namibia Advisory Opinion* (1971) *Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) notwithstanding Security Council Resolution*

- 276 (1970), Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1971, p. 16.
- Nuclear Tests* (1974) *Nuclear Tests (Australia v. France)*, Judgment, I.C.J. Reports 1974, p. 253.
- Oljeplattformssaken* (2003) *Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America)*, Judgment, I.C.J. Reports 2003, p. 161.
- Oljeplattformssaken* (1996) *Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America)*, Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 1996 p. 803.
- Qatar v. Bahrain* (1995) *Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain*, Jurisdiction and Admissibility, Judgment, I.C.J. Reports 1995, p. 6.
- Qatar v. UAE* (2021) *Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Qatar v. United Arab Emirates)*, Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2021, p. 71.
- Somalia v. Kenya* (2017) *Maritime Delimitation in the Indian Ocean (Somalia v. Kenya)*, Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2017, p. 3
- Sørvest-Afrika-sakene* (1962) *South West Africa Cases (Ethiopia v. South Africa; Liberia v. South Africa)*, Preliminary Objections, Judgment of 21 December 1962: I.C.J. Report; 1962, p. 319.

Territorial Dispute (1994)

*Territorial Dispute (Libyan Arab
Jamachiriya/Chad)*, Judgment, I.C.J.
Reports 1994, p. 6.

Whaling (2014)

*Whaling in the Antarctic (Australia v.
Japan: New Zealand intervening)*,
Judgment, I.C.J. Reports 2014, p. 226.

Avgjørelser fra internasjonale voldgiftstribunaler

CCFT v. USA (2008)

*The Canadian Cattlemen for Fair Trade
(CCFT) v. the United States of America*,
UNCITRAL, Award on Jurisdiction of 28
January 2008.

Guyana/Suriname (2007)

Arbitration between Guyana and Suriname,
Permanent Court of Arbitration, Case No.
2004-04, Award of 17. september 2007.

HICEE BV. v. Slovakia (2009)

HICEE BV. v. The Slovak Republic,
Permanent Court of Arbitration, Case No.
2009-11, Award of 17. October 2011.

Oljekonsesjonssakene (1951)

*Petroleum Development Ltd. v. Sheikh of
Abu Dhabi Award* (1951) og *Petroleum
Development (Qatar) v. Ruler of Qatar
Award* (1951), International Law Reports 18
1951 s. 144 og 161.

Pågående voldgiftssak mellom litauisk
rederi og Norge

UAB Arctic Fishing v. Kingdom of Norway
(ICSID Case No. ARB/22/31).

Pågående voldgiftssak mellom latvisk rederi og Norge *SIA Baltjura-Serviss v. Kingdom of Norway* (ICSID Case No. ARB/23/7).

Rhine Chlorides (2004)

Case Concerning the Auditing of Accounts between the Kingdom of the Netherlands and the French Republic, Pursuant to the Additional Protocol of 25 September 1991 to the Convention on the Protection of the Rhine Against Pollution By Chlorides Of 3 December 1976.

Voldgiftssaken mellom SIA North Star og Norge (2023)

Peteris Pildegovics and SIA North Star v. Kingdom of Norway, ICSID Case No. ARB/20/11, 22. desember 2023. «Request for Annulment» er et dokument i saken fra 22. februar 2024.

Avgjørelser fra WTO

EC – Chicken Cuts (2005)

European Communities - Customs Classification of Frozen Boneless Chicken Cuts - AB-2005-5 - Report of the Appellate Body (WT/DS269/AB/R; WT/DS286/AB/R).

EC – Computer Equipment (1998)

European Communities - Customs Classification of Certain Computer Equipment - AB-1998-2 - Report of the Appellate Body (WT/DS62/AB/R; .WT/DS67/AB/R; WT/DS68/AB/R).

Japan – Alcoholic Beverages (1996)

Japan - Taxes on Alcoholic Beverages - AB-1996-2 - Report of the Appellate Body

	(WT/DS8/AB/R; WT/DS10/AB/R; WT/DS11/AB/R).
<i>Mexico – Telecoms</i> (2004)	Mexico - Measures Affecting Telecommunications Services - Report of the Panel – (WT/DS204/R).
<i>US – Anti-Dumping</i> (2011)	United States - Definitive Anti-Dumping and Countervailing Duties on Certain Products from China - AB-2010-3 - Report of the Appellate Body (WT/DS379/AB/R).
<i>US – Gasoline</i> (1996)	Appellate Body - United States - Standards for Reformulated and Conventional Gasoline - AB-1996-1 - Report of the Appellate Body (WT/DS2/AB/R).
<i>US – Section 110(5) Copyright Act</i> (2000)	United States - Section 110(5) of US Copyright Act - Report of the Panel (WT/DS160/R).
<i>US – Shrimp</i> (2001)	United States - Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products - Recourse to Article 21.5 of the DSU by Malaysia - AB- 2001-4 - Report of the Appellate Body (WT/DS58/AB/RW).
<i>US – Shrimp</i> (1998)	United States - Import Prohibition of Certain Shrimp and Shrimp Products - AB-1998-4 - Report of the Appellate Body (WT/DS58/AB/R).

Andre internasjonale kilder

<i>Ethiopia-Eritrea Border</i> (2002)	Decision regarding delimitation of the border between Eritrea and Ethiopia, Decision of 13 April 2002.
ILC Yearbook 1966	Yearbook of the International Law Commission, 1966, Vol. II dokument nummer: A/CN.4/SER.A/1966/Add.1.
IPCC (2021)	FNs klimapanel (IPCC): Climate Change 2021: The Physical Science Basis, 2021.
IPCC (2019)	FNs klimapanel (IPCC): Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, 2019.
Forhandlingshistorien og traktatforarbeidene	Commission du Spitsberg : rapport au conseil suprême : au sujet du Spitsberg.
FNs traktatregisters liste over havrettskonvensjonens traktatparter	United Nations Treaty Collection, Oversikt over stater som er med i United Nations Convention on the Law of the Sea, https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXI-6&chapter=21&Temp=mtdsg3&clang=en
Frankrikes traktatregisters liste over Svalbardtraktatens parter	Traités et accords de la France : Notice, <i>Traité reconnaissant la souveraineté de la Norvège sur l'archipel du Spitsberg, y compris l'île aux Ours, accord signé ou adopté le 09/02/1920</i> , TRA19200018, https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/recherche/mae_internet_traites (nettsiden er bare på fransk, søk «Spitsberg» for å finne Svalbardtraktaten)
Verbalnote til Norge fra EU (2023)	Council of the European Union, Note Verbale to Norway (No 21/23, 26 oktober 2023). Hentet fra: https://www.jus.uio.no/ior/personer/vit/geiru/blog/filer/svalbard/note-verbale-26-oct-2023-svalbard.pdf

Litteratur

Bøker

- Bernt (2019) Bernt, Jan Fridthjof, «Et hermeneutisk perspektiv på rettsvitenskap og juridisk metode», i *Juridisk metode og tenkemåte*, Alf Petter Høgberg og Jørn Øyrehagen Sunde (red.), Universitetsforlaget 2019, s. 591-608.
- Bjørge (2019) Bjørge, Eirik, «Time Present and Time Past: The Intention of the Parties and the Evolutionary Interpretation of Treaties», i *Evolutionary Interpretation and International Law*, Georges Abi-Saab, Kenneth Keith, Gabrielle Marceau og Clément Marquet (red.), Hart Publishing 2019, s. 35-46.
- Bjørge (2013) Bjørge, Eirik, *Evolutionary Interpretation of Treaties*, Doktoravhandling publisert av UiO no. 62. 2013.
- Brabandere og Damme (2015) Brabandere, Eric De og Damme, Isabelle Van, «Good faith in Treaty Interpretation», i *Good Faith and International Economic Law*, Andrew D. Mitchell, M. Sornarajah og Tania Voon (red.), Oxford University Press 2015, s. 37-59.
- Buga (2018) Buga, Irina, «Subsequent Practice as a Means of Treaty Interpretation», i *Modification of treaties by subsequent*

- practice*, Irina Buga, Oxford University Press 2018, s. 16-106.
- Churchill og Ulfstein (1992) Churchill, Robin og Ulfstein Geir, *Marine management in disputed areas : The case of the Barents Sea*, Routledge 1992.
- Churchill og Ulfstein (2010) Churchill, Robin og Ulfstein Geir, «The Disputed Maritime Zones Around Svalbard», i *Changes in the Arctic Environment and the Law of the Sea*, Myron H. Nordquist, John Nortonn Moore og Tomas H. Heidar (red.), Martinus Nijhoff Publishers 2010, s. 551-593.
- Churchill og Ulfstein (2020) Churchill, Robin og Ulfstein Geir, «The Application of the Svalbard Treaty Offshore», i *Svalbardtraktaten 100 år : Et jubileumsskrift*, Irene Dahl og Øystein Jensen (red.), Fagbokforlaget 2020, s. 265-294.
- Evensen (1970) Evensen, Jensen, *Muligheter og rettigheter på havbunnen : Dyphavet – et nytt ekspansjonsfelt?*, Elingaard Forlag 1970.
- Gaeta mfl. (2020) Gaeta, Paola, Viñuales, Jorge E. Og Zappalà Salvatore, *Cassese's International Law*, 3. utg., Oxford University Press 2020.
- Gardiner (2015) Gardiner, Richard K., *Treaty Interpretation*, 2. utg., Oxford University Press 2015.
- Henriksen (2023a) Henriksen, Tore, «Svalbard», i *The Routledge Handbook of Polar Law*,

- Yoshifumi Tanaka, Rachael Johnstone, Vibe Ulfbeck (red.), Routledge 2023, s. 475-497.
- Jakobsen og Henriksen (2020) Jakobsen, Ingvild U. og Henriksen Tore, «Svalbardtraktaten og Miljøvern» i *Svalbardtraktaten 100 år : Et jubileumsskrift*, Irene Dahl og Øystein Jensen (red.), Fagbokforlaget 2020, s. 185-219.
- Jensen (2020) Jensen, Øystein, «Svalbardtraktaten og Norsk rett», i *Svalbardtraktaten 100 år : Et jubileumsskrift*, Irene Dahl og Øystein Jensen (red.), Fagbokforlaget 2020, s. 19-50.
- Jensen og Dahl (2020) Jensen, Øystein og Dahl Irene, «Svalbardtraktaten 100 år», i *Svalbardtraktaten 100 år: Et jubileumsskrift*, Irene Dahl og Øystein Jensen (red.), Fagbokforlaget 2020, s. 9-17.
- Kravik mfl. (2023) Kravik, Andreas Motzfeldt, Johansen, Stian Øby og Hjort, Audun Lunnan, *Folkerettslig metode*, Universitetsforlaget 2023.
- Linderfalk (2007) Linderfalk, Ulf, *On the Interpretation of Treaties : The Modern International Law as Expressed in the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties*, Springer 2007.
- Narvestad (2023) Narvestad, Anders, *Høyesterett og folkeretten*, Universitetsforlaget 2023.
- Orakhelashvili (2008) Orakhelashvili, Alexander, *The Interpretation of Acts and Rules in Public*

- International Law*, Oxford University Press 2008.
- Pauwelyn (2003) Pauwelyn, Joost, *Conflict of Norms in Public International Law : How WTO Law Relates to other Rules of International Law*, Cambridge University Press 2003.
- Ruud og Ulfstein (2023) Ruud, Morten og Ulfstein Geir, *Innføring i folkerett*, 6. utg., Universitetsforlaget 2023.
- Treves (2017) Treves, Tullio, «Historical Development of the Law of the Sea», i *The Oxford Handbook of The Law of the Sea*, Donald R. Rothwell, Alex G. Oude Elferink, Karen N. Scott og Tim Stephens (red.), Oxford University Press 2017, s. 1-23.
- Tzeng (2019) Tzeng, Peter, «The Principle of Contemporaneous and Evolutionary Interpretation», i *Between the Lines of the Vienna Convention? : Canons and Other Principles of Interpretation in Public International Law*, Joseph Klingler, Yuri Parkhomenko og Constantinos Salondis, Kluwer Law 2019, s. 387-422.
- Ulfstein (1995) Ulfstein, Geir, *The Svalbard Treaty : From Terra Nullius to Norwegian Sovereignty*, Scandinavian University Press 1995.
- Villiger (2009) Villiger, Mark E., *Commentary on the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties*, Martinus Nijhoff Publishers 2009.

- Vylegzhanin (2007) Vylegzhanin, A.N., *Spitsbergen : legal regime of adjacent marine areas*, Eleven 2007.
- Wood (2016) Wood, Michael, «Reflections on the United Nations Convention on the Law of the Sea: A Living Instrument», i *Law of the Sea : UNCLOS as a Living Treaty*, Jill Barrett og Richard Barnes (red.), British Institute of International and Comparative Law 2016, s. lxxvii-lxxxii.
- Ziegler og Baumgartner (2015) Ziegler, Andreas R. Og Baumgartner, Jorun, «Good Faith as a General Principle of (International) Law)», i *Good Faith and International Economic Law*, Andrew D. Mitchell, M. Sornarajah og Tania Voon (red.), Oxford University Press 2015, s. 9-36.

Artikler

- Anderson (2009) Anderson, D. H., «The Status Under International Law of the Maritime Areas Around Svalbard», *Ocean Development & International Law*, Vol. 40, 2009, s. 373-384.
- Arato (2013) Arato, Julian, «Treaty Interpretation and Constitutional Transformation: Informal Change in International Organizations», *Yale Journal of International law* Vol. 38 2013, s. 290-357.
- Ayaydin (2023) Ayaydin, Eda, «Interpretation of the Svalbard Treaty in Turkey», *High North News*, oktober 10. 2023, <https://www.highnorthnews.com/en/interpretation-svalbard-treaty-turkey>, (lest 13. april 2024).

- Bergo (2024) Bergo, Knut, «Folkerettslig metode og HR-2023-491-P *Snøkrabbe II*», *Jussens Venner* Vol. 59, 2024, s. 1-34.
- Breivik (2024) Breivik, Vemund Følstad, «Folkerettslig traktattolkning», *Obiter Dictum*, 1. februar 2024, <https://www.obiterdictum.org/artikkel/folkerettslig-traktattolkning-med-utgangspunkt-i-hr-2023-491-p-snokrabbe-ii>, (lest 13. april 2024).
- Bye (2022) Bye, Hilde Gunn, «Turkey Is One Step Closer to Accessioning the Svalbard Treaty», *High North News*, oktober 13. 2022, <https://www.highnorthnews.com/en/turkey-one-step-closer-accessioning-svalbard-treaty>, (lest 13. april 2024).
- Churchill (2022) Churchill, Robin, «The Disputed Scope of the Svalbard Treaty Offshore: a New Approach to Resolving the Issue», *Nordic Journal of International Law* 2022, s. 544-567. Hentet fra: https://brill.com/view/journals/nord/91/4/article-p544_002.xml?language=en, (lest 14. april 2024).
- Dahl (2018) Dahl, Irene, «Svalbardtraktaten i fiskevernsonen ved Svalbard : Noen utviklingstrekk i Høyesteretts praksis», *Lov og Rett* 2018, s. 585-603. Hentet fra: <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-3061-2018-10-02>, (lest 15. januar 2024).
- Frostad og Helmersen (2023) Frostad, Magne og Helmersen, Sondre Torp, «Kommentar til HR-2023-491-P *Snøkrabbe II*» *Jussens Venner* 2023, s. 237-251.
- Helmersen (2021) Helmersen, Sondre Torp, «The ICJ Statute Article 38(1)», *Cambridge University Press*, 4. mars 2021. Hentet fra: <https://www.cambridge.org/core/books/application-of-teachings-by-the-international-court-of-justice/icj-statute-article-381/2120860389B153CDE28418D79B2248B3>, (lest 20 mars. 2024).
- Henriksen (2023b) Henriksen, Tore, «Betydningen av Snøkrabbe II-saken», *Nordnorsk debatt*, 24. mars 2023, <https://www.nordnorskdebatt.no/betydningen-av-snokrabbe-ii-saken/o/5-124-236720>, (lest 20. januar 2024).

- Henriksen (2020) Henriksen, Tore, «Svalbard og havet», *Ottar* 2020, årgang 66 hefte 2 s. 42-48.
- Keenan (2023) Keenan, Patrick J., «The Slippery Concept of "Object and Purpose" in International Criminal Law», *American University International Law Review* Vol 37, 2023, s. 799-840.
- Jensen (2023) Jensen, Øystein, «Det går mot en historisk Svalbard-dom i Høyesterett», *Dagens Næringsliv*, 24. januar 2023, <https://www.dn.no/innlegg/svalbard/hoyesterett/snokrabbe/det-gar-mot-en-historisk-svalbard-dom-i-hoyesterett/2-1-1392538>, (lest 25. januar 2024).
- Merkouris (2017) Merkouris, Panos, «Interpreting the Customary Rules on Interpretation», *International Community Law Review* 2017 s. 126-155. Hentet fra: https://brill.com/view/journals/iclr/19/1/article-p126_6.xml?language=en#FN89, (lest 29. mars 2024).
- Merkouris (2010) Merkouris, Panagiotis, «Article 31(3)(c) of the VCLT and the Principle of Systemic Integration», *Doktorgradavhandling Queen Mary University of London School of Law*, 25. januar 2010, <https://www.legal-tools.org/doc/cdb056/pdf> (lest 15. februar 2024).
- Milne (2023) Milne, Richard, «Trawler's case tests Norwegian control over Arctic archipelago's resources», *Financial Times*, 24. januar 2023, <https://www.ft.com/content/8f8014dd-b927-446d-ad89-a733cc8bbd9f>, (lest 18. januar 2024).
- Müller (2017) Müller, Amrei, «En kort innføring i folkerettslig traktattolkning», *Jussens Venner* 2017, s. 222-259. Hentet fra: <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-3126-2017-04-02>, (lest 18. januar 2024).
- Pedersen (2008) Pedersen, Torbjørn, «The Dynamics of Svalbard Diplomacy», *Diplomacy & Statecraft*, Vol. 19, 2008, s. 236-262. Hentet fra:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09592290802096299>,
(lest 10. april 2024).

- Reinhold (2013) Reinhold, Steven, «Good Faith in International Law», *UCL Journal of Law and Jurisprudence* 2013, s. 40-63.
- Skodvin (2023) Skodvin, Knut Einar, «Et nasjonalt punktum – kommentar til HR-2023-491-P (Snøkrabbe II)», *Tidsskrift for forretningsjus* 2023, s. 116-129.
- Skoghøy (2024) Skoghøy, Jens Edvin A. «Svalbard – har Norge utvidede rettigheter på sokkelen?», *Lov og Rett* Vol. 63, 2024, s. 215-224.
- Skoghøy (2023) Skoghøy, Jens Edvin A. «Ordlydsfortolkning av traktater – kommentar til snøkrabbedommen», *Rett24*, 23. mars 2023, <https://rett24.no/articles/ordlydsfortolkning-av-traktater--kommentar-til-snokrabbedommen>, (lest 10. januar 2024).
- Ulfstein (2023) Ulfstein, Geir, «Snøkrabbesaken avklart av Høyesterett – Haag neste?», *Rett24*, 21. mars 2023, <https://rett24.no/articles/snokrabbesaken-avklart-av-hoyesterett--haag-neste>, (lest 10. januar 2024).
- Ulfstein (2020) Ulfstein, Geir, «Svalbardtraktaten – fortid og framtid», *Ottar* 2020, årgang 66 hefte 2 s. 6-10.

Annet

- Albright (2010) Albright, Madeleine, tidligere utenriksminister i USA, intervjuet av Laura Rozen, 22. februar 2010. <https://www.politico.com/story/2010/02/albright-works-to-rethink-nato-033254> (lest 1. mars 2024). *Sitatet er brukt i ulike former flere ganger, se f.eks.: https://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_60761.htm

- Barr (2023) Barr, Susan, «Svalbards historie» Store norske leksikon, 26. januar 2023, https://snl.no/Svalbards_historie, (lest 7. mai 2024)
- Juul (2022) Juul, Mona, *Pressekonferanse om målene for måneden*, Pressekonferanse vedrørende Norges overtagelse av formannskapet i FNs Sikkerhetsråd 4. januar 2022, New York. (lest 1. mars 2024). Sitatet er gjengitt i: <https://www.aftenposten.no/verden/i/mrp841/norge-leder-sikkerhetsraadet-situasjonen-i-verden-er-dyster-men-vi-maa-vaere-optimistiske>
- Lundbo og Bech (2023) Lundbo, Sten og Bech Jon, «Mona Juul» Store norske leksikon, 16. oktober 2023, https://snl.no/Mona_Juul, (lest 1. mars 2024).
- Ulfstein og Holtsmark (2023) Ulfstein, Geir og Holtsmark, Sven G., «Svalbardtraktaten» Store norske leksikon, 23. januar 2023, <https://snl.no/Svalbardtraktaten>, (lest 26. februar 2024).